№ 175 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

פרייז 20 גראשען

Lodzer Tageblat

לאָדזשער טאַגעבלאַט

הײַנט 6 זײַטן

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16.
טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 10057, פון אַדמיניסטראַציע 10047.

דינסטאָג, ד׳ מנחם-אב פּ׳ דברים תר״צ | 29 lipca 1930 r. | 23-טער יאָהרגאַנג

באַשטעטיגט דעם טויט=אורטייל אויף יוסף ארפּאלי

ערד=ציטערניש אין עסטרייך, גרויסע פערפלייצונגען אין אינדיען

באַשטעטיגט דעם טויט-אורטייל אויף יוסף אורפּאַלי

לאָנדאָן, 28 (יט״א) דער קעניגליכער געהיימער ראַט, וואָס איז די העכסטע געריכט אינסטאַנץ פון דער בריטישער אימפּעריע, האָט אויף זיין היינטיגער זיצונג אָפּגעוואָרפן די פּעטיציע פון יוסף אַרפּאַלי צו ערטיילן איהם אַפּעלאַציע-רעכט. יוסף אַרפּאַלי איז ווי באַקאַנט דורכ׳ן ירושלים׳ער געריכט פער׳משפּט געוואָרען צום טויט צוליב די אויגוסט אונרוהען אין ארץ-ישראל.

דער דאָזיגער פּסק-דין פון געהיימען ראַט באַדייט אַ באַשטעטיגונג פון׳ם טויט-אורטייל אויף יוסף אַרפּאַלי.

אַרפּאַלי׳ן האָבן פערדייטיגט סער מערימען און לאָרד ערלי, (די יודישע אַדוואָקאַטען מצד דער יוד. אַגענץ אין דער שוי-קאָמיסיע).

ערד-ציטערניש אין עסטרייך

ווין, 28 (ספּעצ.) אין זאַלצבורג איז פאָרגעקומען אַ ערד-ציטערניש, וואָס האָט אָנגעהאַלטען 3 סעקונדען. עס איז ענטשטאַנען אַ מורא׳דיגע פּאַניק צווישען דער באַפעלקערונג.

לויט די ביז-איצטיגע ידיעות זענען קיין שאָדענס פון דער ערד-ציטערניש נישט געווען.

אינספּעקציע-רייזע פון מיניסטער סקלאַרקאָווסקי

טאַרנאָפּאָל, 28 (טעל.) אינערן-מיניסטער סלאַוואָי סקלאַדקאָווסקי איז נאָכ׳ן דורכפיהרען אַ אינספּעקציע אין טאַרנאָפּאָל אָפּגעפאָהרען אויף אַ אינספּעקציע אין די צפון-פּאָוויאַטען.

גרויסע פערפלייצונגען אין אינדיען.

קאַראַטשי, 28 (ספּעצ.) אין דער געגענד פון קאַראַטשי (אינדיען) קומען פאָר שרעקליכע פערפלייצונגען. 15 טויזענד מענשען זענען פון די פערפלייצטע געביטען איבערגעפיהרט געוואָרען אויף דער באַהן קיין קאַראַטשי.

בודזשעט-פּרעלימינאַר פאַר דער „יוד. אגענץ“ אויפ׳ן קומענדען יאָהר

ירושלים, 28 יולי (יט״א טעלעגר.) דער פינאַנץ-לייטער פון דער יודישער אַגענץ ה׳ סענאַטאָר איז אָפּגעפאָהרען פון ארץ-ישראל, מיטנעמענדיג דעם פון איהם אויסגעאַרבייטען בודזשעט-פּרעלימינאַר פאַר דער אַגענץ פאַר׳ן קומענדיגען יאָהר.

סיים ווערט פונאנדערגעלאזען קומענדיגען חודש

נייע וואהלען אין אקטאבער

וואַרשא. (טעלעפאָניש) אין צוזאַמענהאַנג מיט די באַראַטונגען פון די סאַנאַציע-קרייזען פאַר׳ן ראַדאָמער צוזאַמענפאָהר, האָבען זיך פערשפּרייט קלאַנגען, אַז די דעצידירענדע סאַנאַציע-קרייזען מאַכען באַמיהונגען, אַז דער סיים זאָל פונאַנדערגעלאָזען ווערען נאָך אין אויגוסט און די וואַהלען צום נייעם סיים זאָלען פאָרקומען שוין אין אָקטאָבער.

די דאָזיגע וואַהלען דאַרפען טראָגען, לויט די דערמאָנטע קרייזען, אַ „אַנטי-סאַנאַציע-כאַראַקטער“, ד. ה., אַז ערשט פון נייעם רעזולטאַט וועט אָפּהענגען זיין די ווייטערדיגע טאַקטיק פון דער סאַנאַציע.

כותל-מערבי קאמיסיע פאהרט נישט קיין גענף, נאר קיין לאנדאן

גענף, 28 יולי (יט״א טעלעגר.) אַהער איז אָנגעקומען אַ ידיעה, אַז די כותל-מערבי קאָמיסיע וועט נישט קומען קיין גענף, נאָר זי וועט פאָהרען קיין לאָנדאָן און דאָרטען אויסאַרבייטען דעם באַריכט פון דער אויספאָרשונג.

פּאליטישער מארד אין בראזיליען

לאָנדאָן, 28. יולי. (ספּ.) דער גובערנאַטאָר פון בראַזיליאַנישען שטאַט פּאַראַהיבאַ, ד״ר פּעסאָ, איז געקומען ערמאָרדעט געוואָרען אין פערנאַמבוקאָ. דער ערמאָרדעטער איז געווען איינער פון די באַסטע בראַזיליאַנישע פּאָליטיקער וון האָט הײַ־יאָהר קאַנדידירט אַלס וויצע-פּרעזידענט פון בראַזיליען.

הגם דער מערדער, אַ שטאָטישער באַאַמטער, האָט זיך מודה געווען, אַז ער האָט ערמאָרדעט דעם גובערנאַטאָר צוליב פערזענליכע חשבונות, ווערט ער מסתמא האָבען פּאָליטישע פאָלגען, ווייל אין שטאַט פּערנאַמבוקאָ געהען איצט אָן גרויסע קאַמפען צווישען רעגירונגס-מיליטער און רעוואָלוציאָנערען.

פערבאָטען קאָמוניסטישע דעמאָנסטראַציעס

פּראָג, 28. יולי. (ספּ.) די מאַכט האָט פערבאָטען די קאָמוניסטישע דעמאָנסטראַציעס צום 1. אויגוסט.

באנדיטען אנפאל אויף א יודיש אמוניציע געשעפט אין ראדאם

ראַדאָם (טעלעפאָניש) היינט ביי נאַכט האָבען אומבעקאַנטע באַנדיטען זיך אַריינגעקריגען אין אַמוניציע-געשעפט פון חיים משערניקער און צוגענומען 60 רעוואָלווערן און פיל אַמוניציע. די פּאָליציי פיהרט אַן אויספאָרשונג.

פעליקס ווארבורג זאגט, אז ארבייטסלאזע אין ארץ-ישראל וועלען אלע באַשעפטיגט ווערען

פּאַריז, 28 (יט״א טעלעגר.) פעליקס וואַרבורג, וועלכער ווײַלט איצט אין פּאַריז, האָט אין אַן אינטערוויאו מיט דער יודישער-טעלעגראַפען-אַגענטור ערקלערט, אַז די לאַגע אין ארץ-ישראל איז איצט אין אַלגעמיין נאָרמאַל. עס באַמערקט זיך אמת לעצטענס אַ געוויסע אַרבייטסלאָזיגקייט, אָבער די אַרבייטסלאָזע וועלען אינגיכען באַשעפטיגט ווערען ביי די ברייט פּערצווייגטע בוי-אַרבייטען, וואָס וועלען זיך בקרוב אָנהויבען.

דער איטאליענישער קעניג אפגעפאהרען פון די חרוב׳ע געביטען

מחנות ווילד-געווארענע בינען שטערען די רעטונגס-ארבייט

רוים, 28. יולי. (טג) דער קעניג פון איטאַליען איז נאָך אַ דריי-טעגיגען אַרום פאָהרען איבער די חרוב׳ע געביטען פון דער פאָרגעקומענער ערד-ציטערניש צוריקגעקומען קיין רוים. די אַרבייטען ביים אַפּרוימען די חורבות דויערען. די צאָהל קרבנות איז זייט דעם פערעפענטליכטען אַמטליכען באַריכט פון מאָנטאָג, נישט געשטיגען. אין די חרוב׳ע געביטען לאָזט מען נישט אַריינפאָהרען אָהן אַ באַזונדער ערלויבניש. הויכע קאָמוניסטישע ניט־לטליכע האָבען פונאַנדערגעשיקט אויפרופען צו די גלויביגע, אין וועלכע עס ווערט געזאָגט, אַז די ערד-ציטערניש איז געוועזען אַ שטראָף פון גאָט פאַר׳ן אָפּגעשוואַכטען גלויבען און דער אויסגעלאַסענער מאָדע.

אין דער געגענד פון טרעוויזאָ, וואו עס האָט געבושעוועט דער שטורם-ווינד, דויערען ווייטער די אויסגראָבונגס-אַרבייטען און פּאַלמעלע זענען די אויסגראָבונגס-אַרבייטען שטאַרק באַשווערט געוואָרען צוליב׳ן אָנקומען פון מחנות ווילד-געוואָרענע בינען. די רעטונגס-מאַנשאַפט האָט זיך געמוזט פערזעהען מיט מאַסקעס, כדי צו קאָנען פאָרטזעצען די אַרבייט.

דער אויספיהרער פון מאָרד שוין זיין געכאַפּט געוואָרען. דער טויטער קערפּער פון ערמאָרדעטען איז אַוועקגעלעגט געוואָרען אין פּעראַיינס-הויז פון די מאַלאַנדער פאַשיסטען און וועט באַגראָבען ווערען מיט גרויס פייערליכקייט.

קעניגליכער ענטפער אויף דער קאנדאלענץ פון מלוכה-פּרעזידענט

וואַרשא. (טעלעפאָניש) דער מלוכה-פּרעזידענט מאָשטשיצקי האָט באַקומען אַן ענטפער פון איטאַליענישען קעניג וויקטאָר עמאַנועל אויף דער קאָנדאָלענץ וואָס דער מלוכה-פּרעזידענט האָט איהם צוגעשיקט. אין ענטפער ווערט געזאָגט:

איך בין טיף גערוהרט פון׳ם מיטגע־פיהל און דער סימפּאַטיע, וואָס איהר האָט מיר אויסגעדריקט אין אייער איי־גענעם נאָמען און אין נאָמען פון פּוילישען פאָלק וויקטאָר עמאַנועל“.

ערמארדעט א פאשיסטישען פיהרער

רוים, 28. יולי. (טג) אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם מאָרד, וואָס איז זונטאָג אויסגעפיהרט געוואָרען אויפ׳ן פאַשיסטישען פיהרער פּערקו, זענען אין מאַילאַנד אַרעסטירט געוואָרען 20 פּערזאָן. לויט אומבאַשטעטיגטע מעלדונגען, זאָל

עגיפּטישע יודען אנטלויפען קיין א״י

ירושלים, 28 יולי (יט״א טעלעגר.) דער „דואר היום“ טיילט מיט, אַז אין צוזאַמענהאַנג מיט די לעצטע אונרוהען אין עגיפּטען, זענען אַ סך עגיפּטישע יודען אַנטלאָפען פון לאַנד און אָנגעקומען קיין תל-אביב.

צו דעם ערשטען שמערצליכען יאָהרצייט נאָך אונזערן אונפערגעסליכען
נ״ע
ישראל וועקסלער
קומט פאַר היינט דינסטאָג (ד׳ מנחם-אב) 12½ אַ זייגער בייטאָג אַ הזכרה אויפ׳ן בית-עלמין, צו וועלכע אַלע קרובים און פריינד ווערען געבעטען צו קומען.
די פאמיליע.

מאָרגען מיטוואָך 12 אַ זייגער מיטאָג צו דער ערשטער שמערצליכער יאָהרצייט פון מיין ליבער פרוי און אונזער אונפערגעסליכער מוטער
נ״ע
שיינע באצקאווסקא
וועט אויפ׳ן בית-עולם געמאַכט ווערען אַ הזכרה און ענטהילט ווערען אַ מצבה, צו וואָס אַלע קרובים און באַקאַנטע ווערען געבעטען צו קומען.
מאַן און קינדער.

שטאטיש טעאטער - צעגעלניאַנאַ 63. - יאָהר XV אָנפּ. מ. מזאה
גאַסטראָלען פון דער **ווילנער טרופּע**
היינט דינסטאָג, דעם 29-טען יולי, 8.45 אַ זייגער אָוונט
„טאג און נאכט“
מאָרגען מיטוואָך, דעם 30-טען 8.45 אַ זייגער אין אָוונט.
„יודענשטאט“
דער פאָר-פערקויף פון באַשטעלונגס-בילעטען צו באַקומען ביי דער קאַסע פון שטאָטישען טעאַטער פּיעטריקאָווער 74.

Dr. med. H. Różaner
ספּעציאַליסט פון הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען און קינדערלאָזיגקייט
נאַרוטאָוויטשאַ 9, טעל. 126-98
נעהמט אָן פון 8—10; 5—8 אָוונט
אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. Med. E. Reicher
ספּעציאַל אַרצט
פאַר הויט האָר און וועגערישע קראַנקהייטען
דיאַטערמיע-באַהאַנדלונג און עלעקטרא-טעראַפּיע
פּאָלודניאָווע 28 טעל. 201-93. נעמט אָן פון 8—11 פריה און 6—9 אָוונט. זונטאָג פון 9—2 מיטאָג.
פאַר אומבאַמיטעלטע לעטשניצע פּרייזען

Dr. med. Adam Bender
נאַרוטאָוויטשאַ 30 טעל. 114-75
ספּעצ. אינערליכע און האַרץ-קראַנקהייטען

וויכטיג פאַר אייגענטימער פון הייזער אין בערלין!
לאַנגיעהריגער הויזפערוואַלטער און שטייער-פאַכמאַן אַרטור לעווענטאַל, בערלין—ווילמערסדאָרף, ניקאָלסבורגער פּלאַץ 4,
איבערנעמט נאָך הויז-פערוואַלטונגען.
בעסטע רעפערענצען פון פּערזאָנען און בענק.

1 פראנט-געוועלב
מיט איינריכטונג זאָפּאָרט צו פערמיטען
„Hotel Polonia“

Dr. med. H. Lajchter
צאָהן-כירורג
קיפּער, דזשאַנסלעס גומען, צינג-קראַנקהייטען א.ד.ג.
זשעלאַזנאַ 9 טעל. 149-66 1 שטאָק פראָנט.
נעמט אָן פון 2.30 נ״מ. ביז 9.30 אוו.

געגען בעלוינונג.
די פּערזאָנען, וועלכע זענען געפאָהרען זונטאָג ד. 27 ד. ה. 8 פאַרנאַכט מיט׳ן אויטאָ פון גלאָוונאָ קיין לאָדז און האָבען על פּי טעות מיטגענומען אַ פּעקעל האָר, וואָס האָט פאַר קיינעם קיין ווערט נישט, ווערען געבעטען עס צוריקצוגעבען צום אויטאָ, וואָס שטעהט לאַגעווניצקאַ 2, אָדער צו פרוי ראָזענטאַל, נאָוואָמיעסקאַ 30, איידער די זאַך ווערט איבערגעגעבען דער פּאָליציי. עס ווערט געוואָרענט נישט צו קויפען דאָס פּעקעל האָר.
3376

אויפמערקזאם קרעדיטארען!
אַלע בעלי-חובות פון אברהם גראָסבערג און שותף אָסקאַר זייפעלד, פּויזען, קראַמאַרסקאַ 27, און די אַלע וואָס האָבען פּראָטעסטען און משפּטים פון די דערמאָנטע הערען, ווערען געבעטען צו קומען אין זייער אייגענעם אינטערעס היינט דינסטאָג ד. 29 יולי פון 8—9 אָוונט צו ה׳ ח. מ. וויינבערג, פּולנאָצנאַ 5, כדי אָנצונעמען געגען דער אויביגער פירמע אַ געמיינזאַמע אַקציע. **אַ גרויסע גלויביגע.**

אקציע געגן האנדעל מיט די סאוויעטן אין אמעריקא

האלבער מיליאן ארגאניזירטע ארבייטער פאדערט פון דער רעגירונג אפצושטעלן דעם אימפארט פון רוסישע סחורות

לאנדאן, 28. יולי. (ספּ.) די אמעריקאנער ארבייטער-פעדעראציע און דער פערבאנד פון די טראנספּאָרט-ארבייטער וואָס האָבען צוזאַמען העכער א האלבען מיליאן מיטגלידער, האָבען זיך געווענדעט מיט א מעמאָריאל צו דער רעגירונג צו פערמאַכען די גרענעצען פון אמעריקא פאַר'ן אריינפיהר פון סאָוויעטישע סחורות, בעזונדערס קוילען און האָלץ, וואָס די סאָוויעטן וואַרפען איצט אויפ'ן אמעריקאנישען מאַרק צו זעהר בילינגע פּרייזען.

די סאָוויעטען, ווערט ווייטער געזאָגט אין מעמאָריאל, קאָנען דעריבער אזוי בילינג פערקויפען, ווייל די אַרבייטער ווערען פּאַראַרט זיי אויסגעפיהרט דורך פּאָליטישע געפאַנגענע און דורך צוואַנגס-אַרבייט. היות ווי די אמעריקאנער געזעצען פערבאָטען דעם אימפּאָרט פון סחורות, וואָס ווערען אויסגעאַרבייט דורך געפאַנגענע, פאָדערן די ערמאָנער פער-באַנדען אויף דעם טמך אפּצושטעלען דעם אריינפיהר פון סאָוויעטישע סחורות און אזוי אַרום צו פערקלענערן די ארבייטסלאָזיגקייט אין אמעריקא.

סאוויעטיש האלץ נישט ערלויבט אויסצולאדענען אין ניו-יארק

ניו-יארק, 28. יולי (ספּ.) „רעוויו-אַגענטור" מעלדעט, אז דער צאָל-אַמט האָט נישט ערלויבט די ענגלישע און נאָרוועגישע שיפען אויסצולאָדענען דאָס סאָוויעטישע האָלץ, וואָס איז גע-בראַכט געוואָרען פון אַרכאַנגעלסק, וואָס עס ווערט בעטראַכט אַלס אַן אַקציע גע-גען אמעריקאנישען האַנדעל מיט די סאָוויעטען.

---

400 אראבישע ארבייטער און נאר 73 יודישע

זענען בעשעפטיגט ביי די מלוכה-ארבייטן אין א"י

ירושלים, 28 יולי (יט"א טעלעגר.) די פעראייניגטע יודישע ארבייטער פארטיי אין ארץ-ישראל האָט דאָ אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ, אויף וועלכער עס איז גערעדט געוואָרען וועגען דער איצטיגער לאַגע אין פאַלעסטינא אין צו-זאַמענהאַנג מיט דער עליה-גזירה.

די קאָנפערענץ האָט אָנגענומען אַ רעזאָלוציע אין וועלכער עס ווערט פעסט-געשטעלט, אַז די עליה-גזירה האָט אין אַ גרויסער מאָס געשטעלט די ענטוויקלונג פון די יודישע אונטערנעהמונגען אין ארץ-ישראל. עס איז אויך אָנגענומען גע-וואָרען אַ פּראָטעסט-רעזאָלוציע געגען דער רעגירונג, וועלכע בעשעפטיגט צו וויניג יודישע אַרבייטער ביי די מלוכה-אַרבעטען. אויף 14 הונדערט אראבישע אַרבייטער, זענען קוים בעשעפטיגט 73 יודען.

פרעמיער סלאוועק צוריק אין ווארשא

קראָקא. (טעלעפאָניש) פּרעמיער סלאַוועק איז היינט אַהער אָנגעקומען פון זאַקאָפּאַנע. אין אָוונט איז דער פּרעמיער צוריק אָפּגעפאָהרען קיין וואַרשא.

א רימער פויער ה. געפונען א טאפ גאלדענע מטבעות

אין ווערט פון 50 טויזענד דאלאר

מאנדאלענ, 28. יולי. (ספּ) אַן איטאַליענישער פויער האָט בעת'ן פּעראַקערן זיין באָדען געפונען אין דער ערד אַ טאָפּ מיט אַלטע שפּאַנישע גאָלדענע מטבעות אין ווערט פון 50 טויזענד דאָלאַר.

קרובים פון אנגעקלאגטע אראבישע אויספאר-שונגס-ריכטער האלטען אין קושען און געריכט א יודישען אדוואקאט

ירושלים, (יט"א)

די טעג האָט זיך אין ירושלים'ער קרייז-געריכט אָפּגעשפּילט אַן אומגעוועהנ-ליכע סצענע, בעת וועלכער די קרובים פון אַן אַראַבישען אויספאָרשונגס-ריכ-טער האָבען זיך געוואָרפען האַלזען און קושען דעם בערימטען יודישען אַדוואָ-קאַט ד"ר מרדכי עליאש דער אויספאָר-שונגס-ריכטער סאַבא-סאיד איז געווען אָנגעקלאָגט אין בעגעהן אַ רייה אמטליכע פעלשונגען.

די בעשולדיגונג געגען איהם איז גע-ווען זעהר אַ שווערע, און בלויז אַ דאַנק דער גלענצענדער פערטיידיגונג פון יו-דישען אַדוואָקאַט איז סאַבא-סאיד בעפ-רייט געוואָרען.

א"י-רעגירונג נעמט אונטער איהר עקאנאמישען שוץ דעם פעלאך

ירושלים, (יט"א)

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער לעצטער פעראָרדנונג פון דער ארץ ישראל רעגירונג וועגען איינפיהרען א העכערען אימפּאָרט-צאָל אויף ווייץ האָט א הע-כערער רעגירונגס-בעאַמטער, וואָס איז פאַר דער פעראָרדנונג פעראַנטוואָרט-ליך, ערקלערט פאָלגענדעס אין א גע-שפּרעך מיט'ן „י.ט.א."-פאָרשטעהער:

די לאַגע פון פעלאַך איז העכסט בע-דויערנסווערט. דער פעלאַך האָט ווייץ, וועלכען ער קען נישט פערקויפען, ווייל דער אימפּאָרטירטער ווייץ האָט פער-שלונגען דעם גאַנצען ארץ ישראל-מאַרק און געוויסע ערטער נעמט זאָגאַר דער פעלאַך נישט אַראָפּ דעם ווייץ פון פעלד, אַנדערע ווילען נישט פערזייען ווייטער פעלדער, ווייל זיי וועלען נישט געפינען קיין אָפּזאַץ פאַר זייער תבואה. כדי צו פערהיטען דעם פעלאַך פון רואין, מוז איהם די רעגירונג שיצען. דאָס איז דער איינציגער וועג. ארץ ישראל דאַרף ס"ה אַלץ דריטעל פון דער תבואה, וואָס ווערט באמת אימפּאָרטירט. די רעגירונג גיט אַלטונג. אז די ענדערונגען אין אימפּאָרט-צאָל וועלען נישט אַרויסרופען קיין העכערונג פון די ברויט-פרייזען, די רעגירונג וועט פאַר'ן שוץ פון פעלאַך אויך גרינדען אַן אַגריקולטור-באַנק, וועל-כע וועט אַרויסגעבען די איצטיגע פּריוואַטע געלד-מלווים, וואָס רואינירען דעם פעלאַך.

ארעסטירט און ארויסגעשיקט א סך שפעקולאנטען פון מאסקווע

מאָסקווע, (יט"א)

די מאָסקווער ג. פּ. אוּ. האָט אַרעס-טירט אַ גרויסע גרופּע ספּעקולאַנטען, וואָס פלעגען אויפקויפען אַרטיקלען און סחורות, וואָס פעהלען אויפ'ן מאַרק. די סחורה פלעגט מען דאָס רוב גנב'-ענען פון מלוכה'שע און קאָאָפּעראַטי-ווע סקלאַדען. אַ גאַנצע אַרמעע אַגענ-טען פון דער ספּעקולאַנטען גרופּע פלעגט אויפקויפען אויף די וואָקזאַלען ביי די פויערים פערשידענע פּראָדוקטען און נאָכהער פערקויפען עס אויף די מאַרק פאַר געוואַלדיגע אויפגעשרויפטע פּרייזען. טייל פון די אַרעסטירטע זענען אַוועקגעשיקט געוואָרען אין די קאָנ-צענטראַציאָנס-לאַגערן, טייל זענען פערשיקט געוואָרען קיין סיביר און אויף וואַלד-אַרבייטען אין די צפון-געגענדען. צווישען די פערשיקטע געפינט זיך אַ גרויסער פּראָצענט יודען.

שטייער הנחות פאר יוד. איבערוואנ-דערער קיין קרים און ביראַ-בידזשאַן

מאָסקווע, (יט"א)

די רעגירונג האָט פערעפענטליכט אַ נייע פעראָרדנונג וועגען לאַנדווירט-שאַפטליכע שטייערן. די ערדאָרדנונג זעהט פאָר, אַז יודישע איבערוואַנדע-רער, וואָס בעזעצען זיך אויף ערד לויט'ן אויפטראַג פון „קאָמזעט", ווערען בעפרייט פון שטייערן אויף א צייט פון 4 ביז 15 יאָהר. די הנחה איז חל אויף אינדווידועלע ווי אויף קאָלעקטיווע ווירטשאַפטען אין קרים און ביראָ-בידזשאַן, אנהויבענדיג פון איבערוואַנדע-רער, וואָס האָבען זיך בעזעצט זייט דעם 1-טען יאַנואַר ה. י.

אויסגעגראבען סדום?

בערלין, (יט"א)

פון רוים ווערט מיטגעטיילט, אַז אַ דאַנק די אַרכעאָלאָגישע אַרבייטען פון „רוימישען ביבעל-אינסטיטוט" אין עבר-הירדן אין דער נאָהענט פון ירי-גאַסול, אַנ'ערך 6 קילאָמעטער צו צפון-מזרח פון ים-המלח און דער געגענד פון וואַדי-על-דושאַרפע, זאָל איצט זיין פעסט געשטעלט געוואָרען דאָס געשיכטליכע אָרט פון סדום. מען האָט אויסגעגראָ-בען רעשטלעך פון הייזער, אויווענס, קאָרן-שפּייכלער און מיהלען צוזאַמען מיט מענשליכע סקעלעטען, אַ גרויסע צאָהל כלים, מעסער'ס, פיילען, אַלאַבאַס-טער-שטיק א. א. וו. אין דעם אויסגע-גראָבענעם געביט האָט מען אויפגע-רעקט פראַגמענטען פון שטיין-מויערן. די פאָרשונגען האָבען פעסטגעשטעלט, אַז די רואינען פון תל-גאַסול שטאַמען פון אַנ'ערך 3.000 יאָהר פאַר קריסטוס'ן. די שטאָט זאָל האָבען פערניכ-טעט געוואָרען אַנ'ערך 2.000 יאָהר פאַר קריסטוס'ן. אַזוי אַרום זאָל, לויט דער מיינונג פון „רוימישען ביבעל-אינסטי-טוט" פאַלש זיין די פריהערדיגע השערה אַ זסדום און עמורה זאָלען זיך האָבען געפונען צו דרום פון ים-המלח, אין דעם היינטיגען טאָל סידין. אין דער אמת'ן זאָל דאָס אָרט ליגען אין געגענט פון די איצטיגע אויסגראַבונגען, תל-גאַסול, צפון מזרח פון ים-המלח.

סטאלין האט אונטערגעקויפט 2 כינעזישע באנדיטען פאר דריטהאלבען מיליאן דאלאר

און זיי געמאכט פאר קאמוניסטישע גענעראלן אין כינא

פון בעסיאדאווסקי'ס רעוועלאציעס

אין די נייע רעוועלאַציעס פון געוו. סאָוויעטישען דיפּלאָמאַט בעסעדאָווסקי געפינען מיר פאָלגענדע העכסט אינטערעסאַנטע בעשרייבונג:

מיר איז אויסגעקומען צו זיין אין טאָקיאָ ביי די לעצטע נסיעה-טעג פון דער קאָמוניסטישער אַוואַנטורע אין כינע. נאָך די פילע נישט-געלונגענע פערזוכען אָרגאַניזירען דעם גענע-ראַל טשיאַנג-קאַי-שעק (הויפּט-קאָמאַנ-דיר פון דער רעוואָלוציאָנערער נאַציאָ-נאַליסטישער אַרמעע און איצטיגער פּרעזידענט פון כינע), און אַרויפּזעצען אויף זיין אָרט אַ מעהר ליניקערן פיה-רער, וואָס זאָל נעמען אָרדערס פון מאָסקווע, האָט דער הויפּט-אַגענט פון קאָמוניסטישען אינטערנאַציאָנאַל געפו-נען צוויי אַוואַנטוריסטען — „גענעראַ-לען" פון דעם טיפּ גזלנים, וועלכע מען געפינט אזוי אָפט אין כינע, וועלכע האָבען איינגעוויליגט פאַר אַנ'אַנשטענ-דיגען פּרייז, פערשטעהט זיך, איבער-צוגעהמען פון קאָמוניסטישען אונטער-נאַציאָנאַל די מיליטערישע קאָמאַנדע און די פּאָליטישע פיהרערשאַפט אין דער פּראָווינץ האָנאַן. די דאָזיגע צוויי „גענעראַלען" — באַנדיטען יע-טין און כאַ-לון האָבען בעקומען פון קאָמוניס-טישען אינטערנאַציאָנאַל אַ בעפעהל אָנ-צופאַנגען אַנ'אָפענסיווע געגען טשיאַנג-שעק'ען און גלייכצייטיג האָבען די קאָ-מוניסטישע טרייד-יוניאָנס פון שאַנכאַי פעראָרדנט גרייטען זיך צו אַנ'אויפ-שטאַנד געגען וואַי-צזון-טשי, דעם מי-ליטערישען קאָמאַנדיר פון שאַנכאַי.

אין אויגוסט פון יאָהר 1927 האָב איך בעקומען אַ געהיימע טעלעגראַמע פון מאָסקווע, אונטערגעשריבען פון דעם מיטגליד פון דער פערוואַלטונגס-ראַט פון מלוכה-באַנק סאָקאָלניקאָוו, אין וועל-כער מען האָט מיר געלאַזט וויסען, אַז לויט דעם בעשלוס פון דער פּאָליט-ביוראָ, איז אַסיגנירט געוואָרען צוויי מיליאָן דאָלאַר אויף צו שטיצען די בע-וועגונג פון די גענעראַלען יע-טין און כאַ-לון און דעם אויפשטאַנד פון די שאַנכאַיער יוניאָנס. ספּעציעל האָט דער-ריבער פעראָרגעלעגט אונזער האַנדעלס-פערטרעטער אין טאָקיאָ אָנצוגעבען איינקויפען אויף דער טאָקיאָער בערזע דאָלאַרען און דערנאָך דאָס געלד אַדרי-בערשיקען דורך פערטרויענסווערטע פּער-זאָנען קיין שאַנכאַי. וואו זיי וועלען אויסגעטיילט ווערען צו ספּעציעלע מענ-שען, לויט דער אָנווייזונג פון דעם אָר-גאַניזירטען סאָוויעטישען גענעראַל-קאָנ-סול.

איך האָב געענטפערט מאָסקווע, אַז איך האַלט פאַר אַבסאָלוט אונמעגליך, אַז אונזער האַנדעלס-פערטרעטער-שאַפט זאָל זיך פערנעהמען מיט אַזעל-כע אָפּעראַציעס אויף דער טאָקיאָער בערזע. די יאַפּאַנעזישע רעגירונג וועט זיך פון דעם גלייך דערוויסען און זי וועט פערדעכטיגען, אַז דאָס געלד געהט פאַר רעוואָלוציאָנערער פּראָפּאַ-גאַנדע אין יאַפּאַן גופא און דאָס קען פיהרען צו זעהר ערנסטע דיפּלאָמאַטי-שע פערוויקלונגען.

ספּונדע האָט פּרובירט אַמפּערן זיך מיט מיר און האָט געזוכט צו ווינדקען אויף מיר דורך סטאַלינ'ען איך בין אָבער געבליבען ביי מיין מיינונג און האָב קאַטעגאָריש געענטפערט, אַז איך ענטזאָג זיך צו נעמען אויף זיך אויפ גאָבע דורכצופיהרען די דאָזיגע אָפּעראַ-ציע. גלייכצייטיג האָב איך זיך בעגוגעט מיט דער נעלענענהייט און האָב טעלע-גראַפיש געלאַזט וויסען סטאַלינ'ען, אַז איך האַלט פאַר צוועקלאָז פון אַ פּאָלי-טישען שטאַנדפּונקט אויסצוגעבען אַזאַ גרויסע סומע געלד. מיך איז האַרצען האָב איך געפיהלט, אַז אויב די פּאָליט-ביוראָ וויל נישט אַנדערש ווי אונטער-קויפען די צוויי באַנדיטען יע-טין און כאַ-לון אין דער פּרייז, וואָס זיי פאָ-דערן, אַ צו הויכער און אַז מ'קען מיט זיי לייכט דורכקומען פאַר אַ פּאָר הונ-דערט טויזענט דאָלאַר. איך האָב זעהר גוט געוואוסט אין וואָס פאַר אַ צו-שטאַנד עס געפינט זיך דער וואַליוטע-פאָנד פון סאָוויעטען-רוסלאַנד און ווער וועט מען אַרויסנעמען נאָך דרייסיג מיל-יאָן דאָלאַר און אַוועקגעבען עס די כי-נעזישע אַוואַנטוריסטען האָט מיר בוכ-שטעבליך נישט געלאָזט רוהען.

פון מאָסקווע איז אָנגעקומען אַנ'-ענטפער, אַז די פּאָליט-ביוראָ גיט נישט זיך נישט מיינע פּאָליטישע עצות, אָבער אַז מיינע אָנווייזונגען וועגען דעם, אַז עס איז פּאָליטיש געפעהרליך צו קויפען די טשעקעס אויף דער טאָקיאָער בערזע, זענען אָנגענומען געוואָרען און אַלס רעזולטאַט וועט די גאַנצע סומע פון צוויי מיליאָן דאָלאַר אַריבערגע-שיקט ווערען מיט דער דיפּלאָמאַטישער פּאָסט אין טויזענד-דאָלאַרדיגע און 5-טויזענד דאָלאַר'דיגע בילעטען.

שפּעטער איז פאַר דעם זעלבען צוועק אַסיגנירט געוואָרען נאָך אַ מיליאָן יען (אַרום אַ האַלבען מיליאָן דאָלאַר אויף אַמעריקאַנער געלד).

די דאָזיגע געלדער איז מיר אויסגע-קומען אָפּצושיקען קיין שאַנכאַי דורך ספּעציעל אָנפערטרויטע פּערזאָנען, ווייל די גאַנצע פערשוואַנטוואָרטליכקייט פאַר דער גאַנצקייט פון די געלד איז אַרויפ-געלעגט געוואָרען אויף מיר. אַוועקגע-פיהרט דאָס געלד קיין שאַנכאַי האָבען די צוויי סעקרעטאַרען פון אונזער אַמבאַסאַדע אַסטאַכאָוו און אַאוסטערין. זיי האָבען עס איבערגעגעבען אונזער אָרטיגען גענעראַל-קאָנסול פאָגאַר פון סאָוויעטס-רוסלאַנד און ווער גערדאָנג פון די גאַנצע טויזענד נעדאַרף גע-טראַנג.

געבורטס-טאג פון בעקאנטען פראפ. יהודה עפשטיין

ווינ, (יט"א)

די טעג האָט דער בערימטער יודי-שער מאָלער פּראָפ. יהודה עפּשטיין גע-פייערט זיין 60-יעהריגען געבורטס-טאָג. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, האָט די גאַנ-צע ווינער פּרעסע געווידמעט וואַרימע אַרטיקלען דעם בעל-היובל. אַ וואַרימע בעגריסונג האָט אַרויסגעשיקט דעם יודי-שען קינסטלער די עסטרייכישע קונסט-אַקאַדעמיע.

פּראָפ. עפּשטיין שטאַמט פון א ליט-ווישע שטעטעל און איז אַ נאַציאָנאַלער יוד.

טיראזש פון יודישע קאמוניס-טישע צייטונגען פאלט

מאָסקווע, (יט"א)

דער מינסקער „אָקטיאַבר" בעקלאָגט זיך, אַז דער טיראַזש פון דער צייטונג פאַלט פון טאָג צו טאָג. אַזוי צ. ב., האָט דער „אָקטיאַבר" אָנהויב הײ-יאָהר געהאַט אין באָברויסק אַ טיראַזש פון 1000 עקזעמפּלאַרען, שפּעטער איז די צאָהל געפאַלען ביז 250, איצט פער-קויפט זיך אין באָברויסק נישט מעהר, ווי 350 עקזעמפּלאַרען. די צייטונג בע-שולדיגט דעם באָברויסקער פּאָסט-אַמט, וואָס האָט זיך אונטערגענומען צו שאַ-פען אַבאָנענטען פאַר דער צייטונג און טוט גאָרנישט אין דער ריכטונג.

אנהויב 1931 זאל סער הערבערט סעמיועל שוין איבערנעמען דעם אמט פון וו.-קעניג פון אינדיען

לאָנדאָן, (יט"א)

דער פּאַרלאַמענטאַרישער קאָרעספּאָנ-דענט פון דער יודישער טעלעגראַפען-אַגענטור דערוויסט זיך, דאָס עס איז העכסט וואַהרשיינליך, אַז שוין אָנהויב 1931 יאָהר, ווען עס ענדיגט זיך דער נאָמינאַציע טערמין פון איצטיגען וויצע קעניג פון אינדישען לאָרד אירווין, זאָל אויף דעם אמט נאָמינירט ווערען דער געוו. נציב-העליון פון א"י סער הער-בערט סעמועל. ווי עס שיינט, וועט סער סעמועל אָננעהמען דעם דאָזיגען אמט, פיהלענדיג פון שטענדיג אַז דעם בערוף פאַר'ן מזרח. אַזוי אַרום וועט סער סע-מועל זיין דער צווייטער יוד אויף דעם הויכען אמט פון וויצע-קעניג פון אינ-דיען. דער ערשטער איז געווען, ווי בע-קאַנט, לאָרד רידינג. די פריינד און פּאַ-ליטישע חברים פון סער הערבערט סע-מועל און ענגלישען פּאַרלאַמענט האַל-טען, אַז ער איז איינער פון די ווינציגע ענגלישע שטאַטסמענער, וואָס זענען פּע-היג מיט ערפאָלג צו פערנעהמען דעם דאָזיגען אמט

אנאנסען אין „לאדזער טאגעבלאט" האָבען דעם גרעסטען ערפאָלג

Dr L. PIKIELNY
UROLOG
ספעציאַל-אַרצט פאַר נירען, בלאָז, אורין-קראַנקהייטען
Nawrot 8. telefon 219-90
נעמט אָן פון 4 — 7

Dr. med. J. LUBICZ
Ortopeda
גראַנסקא 28, טעל. 183-17
ספעציאַליסט פון ביינער און געלענקע-קראַנקהייטען
פערקרימונגען פון פלייצעס און גלידער
פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אָפּעראַציעס און וועלכע פּלאַטפוס
פיס קונסטליכע פיס, אָרטאָפּעדישע גאַרסעטען א. א. וו.
נעמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמ.

סטאַרשי כירורגישער פעלדשער
י. סענדער
פּאַמאַרסקא 14, טעל. 162-83
פּראַנט 2-טער שטאָק,
וועלכער האָט פּראַקטיצירט אין פּאָזנאַנסקי'ס שפיטאָל 14 יאָהר. נעמט אָן אַלע אָרט קראַנקע צו יעדע צייט

Dr. Wołkowyski
צוריקגעקעהרט
צעגיעלניאַנא 25
טעלעפאָן 126-87
ספעציאַל-אַרצט פאַר הויט ווענערישע קראַנק-הייטען און מענער-שוואַכע. עלע-אַרט אַנאַליזען
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8—2, און פון 7—9 אָוונט.
בעזונדער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. A. Mazur
פּשעכאָדניא 65, — טעל. 166-01
נעמט אָן פון 10—2.31.30 און 4—6 אָוונט

Dr. Niewiażski
אַנדזשעיא 5 טעל. 159-40
נעמט אָן פון 8—11 פריה און פון 5—9 אָוונט.
ספעציאַליסט
פאַר סיפיליס, טריפּער און מ ע נ ע ר-ש וו ע כ ע
בעהאַנדלונג ג. י. קוואַרץ-שטראַהלען.
פאַר דאַמען ספעציעלער וואַרטע-זאַל.

Dr. med. M. Heller
ספעציאַליסט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקע און מענער-שוואַכע
נאַוראָט 2, טעל. 179-89
נעמט אָן ביז 10 פריה, און פון 4—8 אָוונט
פאַר פרויען פון 4—5 נאָכמ.
אונבעמיטעלטע - לעטשניצע פּרייזען.

לאָדז
29 יולי 1930.
זון אויפגאַנג: 3.46
זון אונטערגאַנג: 7.29
דינסטאָג,
ד׳
מנחם-אב תר״ץ
פ׳ דברים

טאָג-כראָניק

גע׳מפּיל׳ט אויף דער גאַס

(וו) די היימלאָזע 20 יעהריגע אַרבייטסלאָזע ווגנאַביא לעוואַנדראָווסקא האָט נעכטען געהענגדיג אויף דער וואָלטשאַנסקא גאַס בעקומען געבורטס-וועהען און גע׳מפּיל׳ט אויף דער גאַס, די פּאָגאָטאָוויע האָט זי אָפּגעפיהרט אין קליניק אויף טאַרגאָווא 13.

מעסער-שטעכער

די שניידערין טויבע ראָזענשטיין איז נעכטען בעפאַלען געוואָרען אויף אַלעקסאַנדער-גאַס 6 און זי איז שטאַרק צושלאָגען געוואָרען.

שוידערליכע טראַגעדיע אין אַ פאַמיליע פון אַרבייטסלאָזע

צוליב 1 זלאָטי בעגעהט זעלבסטמאָרד די מוטער און דער זוהן

(ב) אין אַן אַרבייטסלאָזער פאַמיליע אין פּאַביאַניץ איז נעכטען פאָרגעקומען אַ שוידערליכע טראַגעדיע צוליב 1 זלאָטי (איין זלאָטי), וואָס האָט אויפגערודערט די גאַנצע שטאָט.

די אַלמנה וולאַדאַרטשיקאָווא מיט איהרע קינדער זענען שוין אַ לענגערע צייט אַרבייטסלאָז און זיי לעבען נאָר דערפון, וואָס זיי בעקומען פון אַרבייטסלאָזען-פאָנד. נעכטען פאַרמיטאָג איז די וולאַדאַרטשיקאָווא געגאַנגען און שטאָט אַרבייטסלאָזען-פאָנד, אויבערלאָזענדיג אויפ׳ן טיש אַ זילבערנעם זלאָטי. צוריקקומענדיג אַהיים האָט זי דעם זלאָטי נישט געזעהען. זי האָט אָנגעהויבען שרייען אויף איהר זוהן, אַז ער האָט איהר דאָס געלד, וואָס זי האָט איבערגעלאָזט צו קויפען אַ שטיקעל ברויט, צוגע׳גנב׳עט און עס פאַרהולטאַיעט.

דער זוהן, אַ דערוואַקסענער אַרבייטסלאָזער וועבער, האָט אָנגעהויבען צו וויינען פאַר דער מוטער, אַז ער האָט דעם זלאָטי נישט גע׳גנב׳עט. די מוטער האָט איהם אָבער נישט געגלויבט און געשריגען. זי איז געווען פעסט איבערצייגט אַז ער האָט איהר צוגע׳גנב׳עט דעם גילדען.

דער יונגער אַרבייטסלאָזער בחור האָט זיך דאָס אַזוי שטאַרק גענומען צום האַרץ, אַז אויסנוצענדיג דעם מאָמענט, ווען די מוטער איז אַרויס פון שטוב, האָט ער זיך מיט אַ בריטווע איבערגעשניטען דעם גאַרגעל.

עס איז באַלד געוואָרען אַ געוואַלד און אַ געשריי, עס איז געקומען די פּאָגאָטאָוויע און דעם יונגען זעלבסטמערדער אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל אַריין.

דאָן האָט זיך אָנגעהויבען דער צווייטער טייל פון דער טראַגעדיע:

די מוטער, זעהענדיג, אַז איהר זוהן איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד צוליב איהר ווייל זי האָט אויף איהם געשריגען גנב, האָט דעם צער נישט געקאָנט איבערטראָגען און זיך פאַר׳סמ׳ט מיט אַ שטאַרקען גיפט.

און ווידער איז געקומען די פּאָגאָטאָוויע און דעם פינסטערען שטיבעל פון דער אַרבייטסלאָזער פאַמיליע און אָפּגעפיהרט אויך די מוטער אין שפּיטאָל אַריין.

אינצט געפינען זיך די מוטער און זוהן אין שפּיטאָל און ראַנגלען זיך מיט׳ן טויט.

די דאָזיגע געשיכטע האָט אין פּאַביאַניץ געמאַכט אַ זעהר שווערען רושם.

הענדלער פון לעבעדיגע סחורה

פערנאַרען אַ לאָדזער מיידעל קיין סאָסנאָוויעץ

(ב) יוזעף פּאָטעק האָט זיך נאָך אַלס שילער פון גימנאַזיע פערליבט אין אַ געוויסער אַראַ הענדעל, בעגערינקאָ 81, און בעשלאָסען מיט איהר חתונה צו האָבען. איהרע עלטערן האָבען אָבער נישט צוגעלאָזען צום שידוך און דער סוף איז געווען, אַז דאָס מיידעל איז אַנטלאָפען מיט איהר געליבטען אין דער בעגלייטונג פון איינעם גוסטאַוו האָמפּ, זייער אַ חבר.

האָמפּ׳ן האָט מען אין סאָסנאָוויעץ אַרעסטירט, ווייל ער האָט געגעלטען אין אַ גנבים-בלינה און אין איינעם האָט מען שוין אויך אַרעסטירט דאָס פערליבטע פּאָרל, ביי וועלכע מען האָט געפונען אַ לאָמבאַרד-קוויט פון וועלט צאַבען, וואָס דאָס כלה-מיידעל האָט צוגע׳גנב׳עט ביי איהרע עלטערן איידער זי איז אַנטלאָפען מיט איהר געליבטען.

פּאָטעק און האָמפּ זענען אָפּגעשיקט געוואָרען קיין לאָדז, וואו מען האָט אויף זיי אַ חשד, אַז זיי זענען הענדלער פון לעבעדיגע סחורה

נייער צירקולאַר

וועגען אומזאַץ-שטייער

(—) דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום מאַכט בעקאַנט די שטייער-צאָהלער, אַז דעם 15 יולי האָט זיך פערענדיגט דער טערמין פון צאָהלען די אָפּגעלעגטע קאָנטע אויפ׳ן חשבון פון אומזאַץ-שטייער פאַר׳ן אומזאַץ פון 1 קוואַרטאַל ד. י.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט איז די פינאַנץ-מאַכט שוין צוגעטרעטען איינצומאָהנען די קוואָטע אויף אַ צוואַנגס-אופן. אין אינטערעס פון די שטייער-צאָהלער ליגט דעריבער, וואָס שנעלער איינצוצאָהלען די קוואָטע פון דער דערמאָנטער זאַליטשקע, כדי אויסצומיידען די קאָנסעקווענצען פון דער צוואַנג-איינמאָהנונג און פון די עקזעקוציע-קאָסטען.

זאַלץ-זויערע

אַנשטאַט אַ פערשריבענע מעדיצין

(§) אויף דאָלנאַ 37 איז פאָרגעקומען אַ שרעקליכער פאַרפאַל מיט דער קראַנקער אַרבייטערין פראַנציסקא שטשיצקא, וועלכע האָט על פי טעות אויסגעטרונקען אַ לעפעל זאַלץ-זויערע אַנשטאַט די פערשריבענע מעדיצין. אין אַ וועהטאָג צושטאַנד האָט מען די קראַנקע אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל אַריין.

3 גנבים און 3 פּאַסערקעס

אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק

(ב) פאַר׳ן גערילט זענען נעכטען געשטאַנען די גנבים זיגמונד סטאַניסלאַווסקי, סטאַניסלאַוו פּשיבילסקי, סטאַניסלאַוו קאָזשוכאָווסקי און די פרויען פלאָרענטינא קולטשינסקא, גענאָוועפּאַ מושיאַל און פּיילינאַ גניאַטעק. די פרויען זענען צוגעצויגען געוואָרען צו פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר פּאַסערײַ.

בעת דער אויספאָרשונג איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז גניאַטעק האָט אויפגעהאַלטען אַ „מלינה“, וואו עס זענען פאָרגעקומען די בעראַטונגען פון די גנבים און די חלוקה פון די גנבות.

סטאַניסלאַווסקי איז פער׳משפּט געוואָרען אויף 2 יאָהר און 6 חדשים תפיסה, פּשיבילסקי אויף 2 יאָהר תפיסה, גניאַטעק אויף 3 חדשים און מושיאַל אויף 1 יאָהר תפיסה. די איבעריגע זענען בעפרייט געוואָרען.

פּערזענליכעס

ד״ר ח. וואָלקאָווסקי ספּעציאַליסט פאַר הויט און געשלעכטס-קראַנקהייטען איז נעכטען צוריקגעקומען פון זיין אורלויב

די נאַכט-ריזשורן אין די אַפּטייקען

ם. עפּשטיין, פּעטריקאָווער 225; מ. בארטאַשעוויטש, פּעטריקאָווער 95; מ. ראָזענבלום, צגיעלניאַנע 12; גארפינקעל, וואָלטשאַנסקא 54; י. קאָפּראָווסקי, גלאָוונאַ-מיעיסקא 15.

דער געהיימניספולער זעלבסט-מערדער ביים פּאָניאַטאָווסקי פּאַרק

איז געווען דער בילעטער פון פּלאָצקער שטאָט-ראַט

(§) ווי בעוואוסט, האָט מען מיט אַ פּאָר טעג צוריק געפונען אַ טויטען קערפער פון אַ זעלבסטמערדער, וועלכער האָט ביי זיך נישט געהאַט קיין שום דאָקומענטען און דעריבער האָט מען נישט געקאָנט פעסטשטעלען, ווער ער איז.

גאַנץ צופעליג איז מען אָבער דערגאַנגען דעם סוד, וואָס מען האָט שוין גערעכענט, אַז דער טויטער וועט אוהם מיטנעהמען אין קבר אַריין. ווען מען האָט דעם זעלבסטמערדער אַרויפגענומען אויפ׳ן אָפּעראַציאָנס-טיש אין פּראָזעקטאָריום, כדי איהם צו באַלזאַמען, האָט מען אין זיינע אַ שוך געפונען אַ פּעקעלע בילעטען פון פּלאָצקער שטאָט-טעאַטער. אַזוי-אַרום האָט מען זיך משער געווען, אַז דער זעלבסטמערדער שטאַמט פון פּלאָצק. די פּאָליציי האָט זיך דערויבער תיכף געשטעלט און פערבינדונג מיט פּלאָצק און פון דאָרט האָט מען איבערגעגעבען, אַז דאָס מוז אודאי זיין דער בילעטער פון פּלאָצקער טעאַטער פּיאָטראָווסקי, וועלכער איז מיט אַ פּאָר טעג צוריק אַרויסגעפאָהרען קיין גאַמבין דינגען דאָס טעאַטער פאַר דער פּלאָצקער טרופּע, פערקויפט דאָרט אַ פּאָר הונדערט בילעטען און שוין מעהר נישט צוריקגעקומען.

עס ענטשטעהט דעריבער אַ חשד, אַז פּיאָטראָווסקי איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד, ווייל ער האָט אין לאָדז פערהולטאַיעט דאָס געלד פון די פערקויפטע בילעטען.

גרויסע גנבה אין צענטער שטאָט

(§) אין דער וואוינונג פון ד״ר קאַראַבאַנאָוו, פּיאָטרקאָווסקא 31 איז נעכטען בייטאָג אויסגעפיהרט געוואָרען אַ גרויסע גנבה.

ד״ר קאַראַבאַנאָוו מיט זיין פאַמיליע געפינען זיך אינצט אויף אַ זומער-וואוינונג אין ראָגאָוו. די גנבים האָבען אויסגענוצט די געלעגענהייט און מיט ווייטרינגען אויפגעפּרעגט די טיר פון דער וואוינונג און זי אויסגעפּלינדערט. דעם איינברוך האָט בעמערקט דער סטרוזש פון׳ם הויז, וועלכער האָט וועגען דעם תיכף מודיע געווען דער פּאָליציי. די גנבים האָבען אַרויסגע׳גנב׳עט אַ פּוטער, פּלאַטין און נאָך אַנדערע ווערט-זאַכען.

יודיש טעאַטער אין זאַל פילהאַרמאָניע — נאַרוטאָוויטש 20 —
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן
אויפ׳ן פערלאַנג פון פּובליקום אונאָפּרופליך לעצטע געזעגענונג-פּאָרשט. פאַר זיין אָפּפאָהרען קיין אַמעריקא ═══ פונ׳ם לאָדזער ליבלינג
הערמאַן סעראַצקי
היינט דינסטאָג ד. 29-טען, 9 אָווענט
לעצטע געזעגענונגס-פאָרשטעלונג
אויפ׳ן פערלאַנג פון פּובליקום די היסטאָרישע אָפּערעטע
„בר-כוכבא“
אין 3 אַקטען פון גאָלדפאַדען
ה. סעראַצקי אין זיין בעליבטער ראָל - בר-כוכבא. דינה-סאָניע וויינבערג.
בעמערק: צו יעדען בילעט ווערט צוגעגעבען צום אָנדענקען אַ בילד פון הערמאַן סעראַצקי מיט׳ן בעליבטען ליד מיין מאַמע
ס׳געמט אָנטייל לויט א. ב. פּרויען: בעזמאַן, דיכטענבערג, ליבראָווסקא, נערה, און פּעדערמאַן. מענער: פּריעל, באַלבירסקי, האַמבורגער, הערשקאָוויטש, ניהויז, ראַקאָוו. דיריגענט: ל. זעלמאַי.
בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען צו בעקומען אין דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

כאַיני וויל געהערען צו לאָדז

שטורמישע זיצונג פון דער כאַינער גמינע

(§) אין כאַיני קומען שוין זייט צוויי יאָהר פאַר הויסע וכוחים וועגען דעם, צי מען זאָל זיך משתדל זיין ביי דער מאַכט, אַז כאַיני זאָל ווערען אַ שטאָט פאַר זיך אַליין, אָדער מען זאָל דאָס דאָזיגע אָרט פערפאַרייניגען מיט לאָדז. דער דאָזיגער ענין האָט שוין אָנגענומען זעהר הייסע כלומר צווישען די איינוואוינער פון כאַיני, עס האָבען זיך, ווי געוועהנליך, געשאַפען צוויי צדדים, פּראָ און קאָנטראַ.

מען האָט געשאַפען מיט מעמאָריאַלען צום מיניסטעריום, אַנגעאָרדענט מיטינגען, און מ׳האָט זיך געקריגט אויף וואָס די וועלט שטעהט. ענדליך איז עהערגעסטען פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער כאַינער גמינע און עס איז בהסכם כולם בעשלאָסען געוואָרען צו פעראייניגען כאַיני מיט לאָדז. נעגען דעם האָבען נאָר געשטימט 8 ראַטמענער.

בע׳גנב׳עט דעם לאָדזער פאָרשטעהער פון די פּאָרטוגאַלישע בענק

(§) דער פאָרשטעהער פון די פּאָרטוגאַלישע בענק אין לאָדז, ד״ר זינמאַלר שאָר איז עהרגעסטען אַרויסגעפאָהרען קיין ווינע ערלעדיגען אַ פּאָר אַמטליכע ענינים. קומענדיג קיין קאַלושין האָט ער זיך אַריינגעזעצט אין אינטערנאַציאָנאַלען צוג, וואָס געהט אָפּ קיין ווינע. ווען ער האָט זיך אויפגעזעצט אויף דער באַהן האָט ער בעמערקט, אַז עס פעהלט איהם דער פּאָרטפעל מיט 3000 זלאָטי און עטליכע טשעקען אויף אַ סומע פון 20 טויזענד זל.

אַזוי ווי ד״ר שאָר האָט דאָס בעמערקט דאָן, ווען דער צוג איז שוין געווען אין גאַנג, האָט ער געמוזט וואַרטען ביז פּעטריקאָוו און דאָן ערשט מעלדען דער פּאָליציי. פערשטעהט זיך, אַז דער ראַפינירטער גנב האָט די דאָזיגע צייט געקאָנט זעהר גוט אויסנוצען אויף נעלם צו ווערען.

די פּאָליציי פיהרט וועגען דעם ענין אַן אויספאָרשונג.

קאַנדידאַטען-ליסטעס

צום שטאָט-ראַט אין רודאַ-פּאַביאַניץ

(ב) צו די וואַהלען צום שטאָט-ראַט אין רודאַ פּאַביאַניץ זענען אַרויסגעשטעלט געוואָרען 9 קאַנדידאַטען-ליסטעס, דערונטער 1 יודישע.

* * *

די וואַהלען צו די שטאָט-ראַטען אין זגערזש און אַלעקסאַנדער וועלען ערשט פאָרקומען אין יוני 1931. די וואַהלען זענען אָפּגעלעגט געוואָרען צוליב דער שלעכטער פינאַנציעלער לאַגע פון די דערמאָנטע שטעט, צוליב וואָס די אָרטיגע מאַגיסטראַטען האָבען אינצט נישט קיין פאָנדען אויף די וואַהל-הוצאות.

פערקויפטע נשמות

שפּאַנענדער ראָמאַן

(111 פאָרטזעצונג)

דאָס וואַסער האָט שטאַרק געריסען און געוואָרפען די שיפלעך אַרויף און אַראָפּ. לויט ברייטשטיין׳ס בעפעהל האָבען זיך אַלע געהאַלטען אין מיטען וואַסער, אָבער אויך דאָ איז דאָס וואַסער געווען אונרוהיג.

— צום טייוועל! — האָט טויט-פויגעל אַ געשריי געטון, נישט קאָנענדיג זיך אַרויסקריגען מיט זיינע שיפלעך פון רייסענדיגען שטראָם — מען קאָן דאָך דאָ משוגע ווערען. חברים! אַרבייט מעהר מיט די וויאָסלעס, מיר דרעהען זיך דער קאָפּ פון ווילדען הוידען זיך.

ענדליך איז געלונגען זיך אַרויסצוקריגען פון די שטורמישע כוואַליעס, אָבער דאָ האָט זיך אָנגעהויבען אַ צווייטע געפאַהר, ערגער פון אַ שטראָם.

אַזוי ווי דאָס מילישער האָט אַרומגערינגעלט דאָס וואַסער, האָבען זיך אויף די ברעגעס געהאַט פערזאַמעלט אַ סך מיינערינג.

מיט פערוואונדערונג האָבען אַלע געקוקט אויף די שיפלעך, וואו עס זענען געזעסען מענשען אין זעלנערישע מונדירען אויסגעמישט מיט ציווילישע בגדים. די אָפּיצירען האָבען באַלד פערשטאַנען, אַז דאָס מוזען זיכער די רויבער אַנטלויפען פון שלאָס.

— פייער, פייער! — האָבען די אָפּיצירען געשריגען, ווי צווילדעוועטע, — לאָזט נישט אַדורך די אויסוואורפען.

דער שטראָם האָט אַלע ווייטע בליץ-שנעל געוואָרפען די שיפלעך, אַזוי, אַז עס איז אוממעגליך געווען פאַר די זעלנער מכוון צו זיין די רויבער מיט פייער.

די רויבער האָבען נישט געקאָנט אָפּענטפערן מיט קיין שיסערייע, ווייל זיי האָבען געגאַרבייט בעם האַלטען די שיפלעך און מיטען וואַסער.

אַ שרעקליכער שטורם האָט זיך אויפגעהויבען אַרום די ברעגען, אַ האָגעל פון קוילען האָט זיך אַ שאָט געטון אויף די שיפלעך און דאָס וואַסער האָט אַ פּליאַסק געטון, ווי בעת אַ מבול.

— נאַטשעלניק — האָט געשריגען טויט-פויגעל — זיי האָבען שוין איינעם פון אונזערע דערהרג׳עט. זיי האָבען איהם צושמעטערט דעם מוח.

— פאָראויס, פאָראויס! — האָט ברייטשטיין׳ס שטים געקלונגען, ווי אַ גלאָק — מיר מוזען אַוועק, דאָרט ווייטער זענען שוין די כוואַליעס נישט אַזוי געפעהרליך, נעהמט צוזאַמען אַלע כחות, דערלאָזט נישט, אַז דער שטראָם זאָל אייך שלעפּען צום ברעג.

די הולדרע רמזע האָט ווייטער אָנגעהאַלטען. צעהן שיפלעך אין פיר אָפּטיילונגען, וואָס האָבען זיך געפונען אונטער אַ האָגעל פון קוילען, זענען געשווינדען פאָראויס.

אין די קוילען האָבען גוט געטראָפען. עס איז שוין אַ צווייטער גע׳הרג׳עט געוואָרען. עטליכע שווער-פערוואונדעטע, אָבער די איבעריגע האָבען געפיהרט די וויאָסלעס. זיי וואָל מען זיכער אַלע אומגעקומען פון די קוילען, ווען נישט אַ גליקליכע שטערונג, וואָס האָט ערלויבט די רויבער צו פערגרעסערן דעם שטח, וואָס האָט זיי אָפּגעטיילט פון די פערפאָלגער.

מען די געפאַהר איז שוין געווען נאָך גרויס, האָבען די וועלכער בעמערקט פאַר זיך אַ באַרג, וואָס האָט זיך געצויגען אַזש ביז צום ברעג. זיי האָבען זיך געמוזט אַרויפדראַפּען אויף איהם, און ווען זיי זענען שוין געשטאַנען אויפ׳ן באַרג, האָבען זיי דערזעהען אַ קליין, טיף טאָל, וואָס האָט אַרויסגעפּלאַסען פון דער זייט און זיך אַריינגעגאָסען אין אַ צווייטען טייך. צוליב דער שטערונג, האָבען די רויבער זיך געקאָנט אָפּראַטעווען.

— עס איז שוין געווען די העכסטע צייט — האָט ברייטשטיין אַ רוף געטון. ער איז געווען לייכט פערוואונדעט אין אָרעם. — טויט-פויגעל, ווי זעהען אויס די פערלוסטען?

— דריי טויטע און עלף פערוואונדעטע, צו אַלעס שווערע, יאָהר, דאָס איז שוין איינמאָל געווען אַ געפאַהר, זיי האָבען אונז אַלע געקאָנט אויסראָטען.

עטליכע שיפלעך זענען געווען אַדורכגעלעכערט פון די קוילען, אָבער די רויבער האָבען פערשטאָפּט מיט שמאַטעס די לעכער, דורך וועלכע דאָס וואַסער איז אַריינגערינען. אַזוי אַרום זענען די שיפלעך געראַטעוועט געוואָרען פון אונטערגאַנג. זיי האָבען נעוויאַסלעוועט ווייטער מיט די לעצטע כחות און מיט אַ געוואַלדיגער שנעלקייט.

די איינוואוינער פון דאָרף, צו וועלכען זיי האָבען זיין דערנעהנטערט, זענען זיך צוזאַמענגעלאָפען פון גרויס נייגיר צו בעוואונדערן דעם אָנקומענדען פלאָט. איידער זיי האָבען אָבער בעוויזען זיי אָנצוקוקען פון דער נאָהנט, האָבען די שיפלעך אָנגעהויבען פאָהרען אין אַן אַנדער ריכטונג.

— נאַטשעלניק, וואוהין שווימען מיר? — האָט טויט-פויגעל געפרעגט, פערבאַראַזשירענדיג זיך די וואונד אין דער לינקער האַנד.

— צו דער סעקוואַנע — האָט ברייטשטיין געענטפערט — ווייטער וועלען מיר נישט פאָהרען, ווייל דאָס וואָלט אונז צופיל בעדראָהט. אויב דער שטראָם וועט נישט פערקלענערן פאַר דער סעקוואַנע, וועלען מיר אַרויס אויפ׳ן ברעג און מיר וועלען איבערלאָזען דאָס געלד, נאָך וועלכען מיר וועלען קומען ביי דער נאָהענטסטער געלעגענהייט.

זיי זענען ווייטער געשוואומען. נאַכמיטאָג האָט ברייטשטייך בעפוילען זיך אָפּצושטעלען ביים ברעג.

די רויבער זענען שוין געווען אַזוי ערשעפּט און פערמאַטערט, אַז זיי האָבען זיך אַזש נישט געקאָנט האַלטען אויף די פיס.

יעצט האָט מען אויך געמוזט זיין פאָרזיכטיג, ווייל מען האָט נאָך געקאָנט זיין פערראַטען און ברענגען צו פיהרען מיליטער. דאָס וואָלט געווען אַ פולקום אומגליק פאַר דעם קליינעם הייפעל רויבער.

טויט-פויגעל האָט אוועקגעשטעלט עטליכע מענשען אויף דער וואַך און די איבעריגע האָבען זיך פונאַנדערגעלייגט אין וועלדעל. ערשעפּט און אויסגעהונגערט, האָבען זיי זיך געוואָרפען אויף די טאָרבעס מיט עסענוואַרג

דערווייל איז טויט-פויגעל צוריקגעקומען פון זיין אויספאָרשונג.

— נאַטשעלניק — האָט ער געמעלדען — די גאַנצע געגענד איז לעער און פערוואָהרלאָזט. איך האָב נאָר געזעהען עטליכע אָרימע, פויערישע כאַטעלעך.

— אויב אַזוי, איז זעהר גוט, ווי עס וועט נאָר פינסטער ווערען, וועלען מיר מאַרשירען אין די קאַטאַקומבען אַריין.

— אָבער, נאַטשעלניק, איהר זענט פערוואונדעט. דאָס בלוט רינט אייך, און איהר לאָזט נישט פערבאַנדאַזשירען די וואונד.

— דאָס איז נאָר אַ ריס, דאָס איז נישט געפעהרליך, — האָט ברייטשטיין גלייכגילטיג געענטפערט — לאָז צו רוה, דאָס איז אַ קלייניגקייט.

אָבער דער געטרייער חבר האָט נישט געוואָלט אָפּטרעטען, ביז ער האָט איהם פערבונדען די וואונד.

דער געוואַלדיגער טעמפּעראַמענט האָט ברייטשטיין׳ן נישט געלאָזט אַיינזיצען.

— דאָרט אין וואַלד איז אַ זאַמדיגער באַרג — האָט ער געוויזען זיינע מענשען — דאָרט וועט זיין זעהר ליכט צו בעהאַלטען דאָס געלד.

(פאָרטזעצונג קומט)

לאָדזשער טאָגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעמט-אָן פון 6 ביז 7 אין אָוועגד
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אַדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. pocz. 16
טעלעפאָנען: רעדאַקציע 100-57, אַדמיניסטראַציע 100-47

דאָס נייעסטע געיעג

פערהאַן אַ געגענזייטיגע עקאָנאָמישע אָפּהענגיגקייט פון אַלע לענדער, פון די שטאַרק-ענטוויקעלטע ביז די פּרימיטיווסטע. די איבערזעטיגקייט פון דער פּראָדוקציע אין איין לאַנד מוז זיך אויך אָפּשלאָגען אויף דער פּראָדוקציע און אויף די פּרייזען אין אַנדערע לענדער. מען האָט געמיינט, אַז דאָס אַדורכפאָרסירען די פּראָדיקציע וועט ברענגען צום וואוילשטאַנד. מען האָט גערעדט נישט בלויז וועגען דער סטאַביליזאַציע פון די פּרייזען, נאָר אויך וועגען דער סטאַביליזאַציע פון וואוילשטאַנד. דאָס לעבען האָט אָבער בעוויזען, אַז מען קאָן נישט אונבעשטראָפט דורכ'ן דורכפאָרסירען די פּראָדוקציע. די מעגליכקייט פון דער קאָנסומציע העמעוועט די ענטוויקלונג. עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז מפילו אַ פינאַנסירטע פּראָדוקציע שאַפט נישט קיין שטענדיגע אָפּזאַץ-מערק.

זייט יאָהרען זענען מיר עדות פון דורכפאָרסירען די פּראָדוקציע, וואָס האָט געמוזט אין דער קאָנסעקווענץ ברענגען צו אַ היפּער-פּראָדוקציע.

צוליב דער כראָנישער אַרבייטסלאָזיגקייט, צוליב דעם פאַלען פון דעם ברויט-געברויך אין די הויך-קולטורעלע לענדער, ווייל מען שפּייזט זיך מיט וויטאַמין-פּראָדוקטען און צוליב דעם קאָלאָסאַלען וואוקס פון דער רייז-פּראָדוקציע זענען ענטשטאַנען זעהר גרויסע תבואה-זאַפּאַסען, און דעריבער איז גאָרנישט קיין וואונדער, וואָס די פּרייזען פון די תבואה-אַרטיקלען זענען געפאַלען אַזוי שטאַרק, אַז עס האָט אַזש אָנגענומען דעם כאַראַקטער פון אַ קאַטאַסטראָפע. אויפ'ן ענגלישען מאַרק שטעהט איצט דער פּרייז פון גערשטען נידעריגער ווי אין יאָהר 1913. אין טשיקאַגאָ האָט מיט אַ פּאָר וואָכען צוריק געקאָסט אַ בושעל ווייץ פּונקט אַזוי פיל, ווי אין די יאָהרען 1866—75.

אין די 80-ער יאָהרען פון פאָריגען יאָהרהונדערט האָט אייראָפּא אויך איבערגעלעבט אַ קריזיס אין די פּרייזען פון תבואה. דאָס איז אָבער געווען אַ ריין-אייראָפּעאישער קריזיס. איצט האָבען מיר צוטון מיט אַ וועלט-קריזיס, וועלכער דריקט זיך אויס אין אַ שטאַרקען עודף ברויט-אַרטיקלען. און דער עודף ווערט נישט קלענער, וואָרום די פּראָדוקציע האַלט נאָך אין שטייגען. אין פאָריגען יאָהר האָבען מיר געהאַט אַ זעהר גוט גערעטעניש. די רעמאַנענטען זענען זעהר גרויס.

עס קומען שוין אָן ידיעות, אַז אַמעריקא וועט היי-יאָהר האָבען מיט אַכט מיליאָן בושעל ווייץ מעהר, ווי אין פאָריגען יאָהר און קאַנאַדע — איבער 100 מיליאָן בושעל מעהר ווי פאַריאָהרען.

פערשטעהט זיך, אַז ביי די קאָלאָסאַלע רעמאַנענטען און ביי אַ רעקאָרד-ערנטעניש וועלען דער צאָל-שוץ דאָ נאָרנישט העלפען. לויט אַ געוויסען פּראָיעקט האָט מען אין אַמעריקא געזאָלט מיט דער הילף פון גרויסע מלוכה'שע פאָנדען רעגולירען דעם אינערליכען פערקויף. לויט דעם פּראָיעקט האָבען געזאָלט געשאַפען ווערען תבואה-רעזערוואַרען, וועלכע זאָלען שיקען תבואה קיין אויסלאַנד צו נידעריגערע פּרייזען. קולידזש האָט 2 מאָל געלעגט אַ וועטאָ געגען אַזאַ פּראָיעקט. ערשט אין הובערס צייטען האָט מען פּרובירט צו נייטראַליזירען די שעדליכקייט פון דעם עודף אין דער פּראָדוקציע. דער מלוכה-אוצר האָט פערלוירען צעהנער טויזענדער מיליאָנען דאָלאַר, און קיין רעזולטאַט איז נישט געווען. די קאַנאַדער תבואה-אונטערנעמער שטעהען פאַר אַ באַנקראָט צוליב דער צושטאַרקער פּראָדוקציע. עס איז דעריבער נישט קיין וואונדער, וואָס אין אַמעריקא האָט מען זיך איצט אָנגעהויבען אַרומצוזעהן, אַז די ביז-איצטיגע פּאָליטיק איז נישט קיין גוטע.

די לעבענס-נויט און די צרכי-שעה זענען שטאַרקער פון אַלע בעשלוסען און פּראָגראַמען. מען האָט געקענט מיינען, אַז נאָך דעם איינפיהרען פון דעם נייעם צאָל-טאַריף, וואָס האָט געשאַפען אַ זעהר הויכע צאָל-באַריערע, וועט אַמעריקא ווייטער פיהרען איהר איזאָלאַציע - פּאָליטיק פון דער איבריגער וועלט.

דאָס לעבען איז אָבער שטאַרקער פון אַלע פּרובען פון די פּאָליטיקער, די ידיעות וועגען דעם רעקאָרד-גערעטעניש, די מורא פאַר דער ווייטערדיגער פּרייזען-ירידה וועלען צווינגען אַמעריקא אַרויסצוגעהן פון זייער „איזאָלאַציע"- און צו פערשטענדיגען זיך מיט דער וועלט.

דאָס וואָלט געווען די גרעסטע פּרובע פון אַ פערשטענדיגונג פון די תבואה-פּראָדוצענטען. די פּויליש-דייטשע תבואה-פערשטענדיגונג האָט אַ ריין לאָקאַלען כאַראַקטער. די קאָנפערענץ אין סינאַי וויל שאַפען אַ תבואה-קאַרטעל פון רומעניען, יוגאָסלאַוויען און אונגאַרן. פּוילען לעגט פאָר אַ תבואה-בלאָק פון באַלטיק ביז צום רויטען ים. אַמעריקא זיהט אויך דעם אויסוועג פון דער לאַגע אָן אַ פערשטענדיגונג פון אַלע לענדער, וואָס פּראָדוצירען ווייץ, נאָר מיט דער בעטייליגונג פון תבואה-סוחר'טום, מיט די מענשען, וואָס האָבען ערפאַהרונג אין דער בראַנזשע.

דער פראַנצויזישער פאָרשלאַג צו פערבעסערען די לאַגע פון תבואה-מאַרק איז דער פאָרשלאַג פון סענאַטאָר טאָמאַס, וועלכער וויל אַרומנעמען אַלע פּראָאינטערעסירטע און קיינעם נישט קיין שאָדען צו ברענגען. און די נויט האָט שוין געגעבען צו פערשטעהן די פיהרער פון די מלוכות, אַז די רעטונג ליגט נאָר אין אַ פערשטענדיגונג, וואָס וועט זיך אַרויסווייזען דאָ, ווען מיר וועלען זיך דערוויסען, ווי אַזוי די וועלט נעמט אויף דעם פּראָיעקט פון אַ וועלט-פערשטענדיגונג וועגען דער פּראָדוקציע נישט בלויז פון איין בראַנזשע נאָר פון אַלע אַרטיקלען.

ד"ר פ. ראַטענשטרייך.

קאָסמעטישע נייאיגקייטען
(דר. לוסטער'ס אַראָמאַטיש-קאָסמעטישער באָראַקס)

דער געוועהנליכער באָראַקס איז כמעט אויסשליסליך בענוצט געוואָרען ווייך צו מאַכען דאָס האַרטע קאַלך-וואַסער. ערשט ווען מען האָט זיך איבערצייגט, אַז די ענגע גרעניץ צו בענוצען באָראַקס ביים פלעגען די שעהנהייט שטעקט דערין, וואָס מען האָט דעם דאָזיגען פּרעפּאַראַט פּעראונריינינט מיט רייצבאַרע עלעמענטען, מען האָט גערייניגט כעמיש, כדי מעהר צו פערשפּרייטען דעם דאָזיגען פילזייטיגען קאָסמעטישען מיטעל. באָראַקס ווירקט אָבער גוט אויף דער הויט נאָר אין דעם פאַל, ווען די דאָזע איז אינדיווידועל צוגעפּאַסט צו די בעטרעפענדע פאָדערונגען. איך קאָנסטאַטיר מיט צופרידענהייט, אַז אין יעדען שכטעלע קאָסמעטישען באָראַקס פון Dr. Luster געפינט זיך אַ טאַבעלע פון די דאָזען און אַ לעפעלע צום אָפּמעסטען. דער באָראַקס פון Dr. Luster כעמיש ריין, ווערט דערום זעהר שטאַרק בענוצט, ווייך צו מאַכען האַרט וואַסער, אין די פאַלען פון אַ פעטע צערע, אָפּצושיילען די זאַפּטיגע שיכט פון אויבערהייטעל א-יסצוווייסען די פערזויטע אָדער פערברענטע צערע, דעליקאַטער צו מאַכען די צערע, צו בעזייטיגען די גראָבע ספּרהויטונג פון די פיס און צו בעזייטיגען דעם אונאַנגענעהמען גערוך פון קערפּערס שווייס.

דר. ז. ב.

דענקמאַל אין מאַריענבאַד לכבוד אַ יודישען מעדיצינער

פּראַג, (יט"א)

צום 25-טען יאָהרצייט איז די טעג אין מאַריענבאַד געשטעלט געוואָרען אַ דענקמאַל לכבוד דעם בעריהמטען יודישען מעדיצינער פּראָפ. באַש, וועלכער איז געווען לייב-אַרצט פון קייזער מאַקסימיליאַן פון מעקסיקאָ און איז דער ערפינדער פון דער קלינישער בלוט-דרוק מעסטונג, וואָס איז שפּעטער פערפאָלקאָמט געוואָרען דורך אַ צווייטען יודישען מעדיצינער ד"ר פעלער.

אויף די חורבות פון יודישען שטעטעל באַרשאַ
וואָס איז פערברענט געוואָרען דורך די רומענישע כוליגאַנעס

די כוליגאַנעס האָבען בעגאָסען די יודישע הייזער מיט נאַפט און בענזין און פערשטאָפּט אַלע ברונעמס, מ'זאָל נישט קענען לעשען די שרפה. — דער גלח האָט אין דער קירכע בעשוואוירען אַלע פּויערים ביים הייליגען קרייץ, אַז זיי זאָלען פערברענען די יוד. הייזער און אַרויסטרייבען די יודען. — כוליגאַנעס בעמיהען זיך ביי דער מאַכט, מ'... נישט דערלאָזען צוריק אויפבויען די חרוב'ע הייזער

(ספּעציעל פאַר'ן „לאָדזשער טאָגעבלאַט") – פון אַ קאָרעספּאָנדענט

ווי די לעזער ווייסען שוין פון די טעלעגראַמען, איז דאָס שטעטעל באַרשאַ, טראַנסילוואַניען, אונטערגעצונדען געוואָרען פון [illegible] מישע כוליגאַנעס. דאָס [illegible] איז אַוועק אין פלאַמען [illegible] יודישע הייזער זענען אָפּגעברענט געוואָרען, 400 משפּחות מיט העכער 2.500 יודישע נפשות, זענען געבליבען אָהן אַ דאַך איבערן קאָפּ.

ווען די דאָזיגע שרעקליכע מעלדונג איז אָנגעקומען קיין טשערנאָוויץ, האָב איך בעשלאָסען אַלס פערשטעהער פון יט"א אַריינפאָהרען קיין באַרשאַ, כדי אויף דעם אָרט פון חורבן, זיך צו בעקענען מיט דער געשאַפענער שרעקליכער לאַגע פון די העכער 400 פערומגליקטע יודישע משפּחות.

באַרשא ליגט נישט ווייט פון דעם בוקאָווינער גרענעץ - שטעטעל יאַלאָבענע. ווען איך האָב זיך דערפונען אויף דעם וועג קיין באַרשא, האָב איך בעגעגנט פערשטעהער פון די גרעסטע בוקאָווינער יודישע קהלות, וועלכע זענען געפאָהרען אָרגאַניזירען הילף פאַר די געליטענע. איך האָב אויך בעגעגענט פערשטעהער פון דער מאַכט, וועלכע פיהרען די אויספאָרשונג געגען די מפלומרשטע „אומבעקאַנטע כוליגאַנעס" הגם די אַנטיסעמיטישע רעדעל-פיהרער זענען אין באַרשא גוט בעקאַנט און מען ווייסט אויף געוויס ווער זיי זענען.

אונזער אויטאָ איז אָנגעקומען קיין באַרשא אין אָוונט.

דאָס שטעטעל, וועלכער ליגט אין אַ טאָל, אַרומגערינגעלט פון הויכע בערגער און גרינע וועלדער, פערמאָגט לערך 12,000 איינוואוינער. דערפון בערך 4 טויזענד יודען און 8000 רומענער. פאַר די אויגען ווייזט זיך אַ שרעקליך בילד, הונדערטער פערקוילטע חורבות האָבען זיך געצויגען אין צוויי לאַנגע רייהען. נעבען די הויפענס ליים און ציגעל, האָבען זיך אַרומגעדרעהט טויזענטער באָרפוסע און האַלב-נאַקעטע נשרפים מיט זייערע ווייבער און קינדער, וועלכע האָבען שטום געקוקט אויף זייער אומגליק און בומערליך געכליפּעט.

דער גאַנצער צענטער פון דעם שטעטעל זעהט אויס ווי אַ גרויסער, ריזיגער באַרג מיט אַש. אַרום דעם באַרג אַש זאַמלען זיך די נשרפים, פלוצים דערהערט זיך אַ יאָמערליך געוויין, ווי אויף אַ בית-הקברות, דאָס בעוויינען מענשען זייער גרויסען חורבן..

ביי אַ טייל חורבות שטעהען מענשען און זוכען, נישטערן יעדער האַלט אַ שטעקען, אַ שטיק אייזען אָדער סתם אַ כלי אין האַנד און גראָבט. עס דאַכט זיך זיי אויס, אַז עס וועט זיי געלונגען אויסצוגראָבען ווערטפולע זאַכען פון פערברענטע חפצים, זיי גראָבען אָבער אומזיסט, דאָס פייער האָט גרינדליך געבוישעוועט און אַלץ פערניכטעט. דאָך שטעהען די מענשען שוין טעג און נעכט לאַנג אַרום זייערע חורבות און נושטערן, עס איז זיי שווער צו גלויבען, אַז זיי האָבען אַלץ פערלוירען.

גראָד האָט מען מיר אָנגעוויזען דעם ד"ר סאַלאָמאָן מושקא, פון וועמענס הויז די שרפה האָט זיך אָנגעהויבען.

ווי אַזוי איז דאָס אומגליק געקומען? פרעג איך.

אַ צעבראָכענער פון יסורים און שרעק דערצעהלט ער, סאַלאָמאָן, ווי אַזוי ער איז פרימאָרגען, דעם 4-טען יולי אין דער פריה, אַרויסגעגאַנגען פון זיין הויז, אין וועלכען עס ווערט שוין העכער דריי חדשים איבערהויפּט קיין פייער נישט געמאַכט און פּלוצים האָט ער דערשפּירט אַ ריח פון בענזין און נאָכדעם באַלד אַ ברענענדיגען רויך. איידער ער האָט געקאָנט צוט אַ קוק צו טאָן, פון וואו דער בראַנד קומט, איז זיין הויז שוין געשטאַנען אינגאַנצען אין פלאַמען. ווען ער איז אַרויס אין גאַס, האָט ער גלייך בעמערקט, אַז נישט נאָר זיין הויז אַליין ברענט, נאָר אויך די הייזער פון שואל לייב ווערצבערגער, נח ראַיוויטש און שלום לייב מאַרקאָוויטש.

— ווען פאַר אונז איז קלאָר געוואָרען דער אומגליק — דערצעהלט ווייטער ד. סאַלאָמאָן — האָבען מיר זיך געלאָזט צו די ברונעמס נאָך וואַסער, אָבער אונזער פערצווייפלונג און אומגליק איז געוואָרען נאָך גרעסער, ווען מיר האָבען פּלוצים דערזעהן, אַז אַלע ברונעמס זענען פערשטאָפּט מיט שמאַטעס און שטיינער.

ווען מיר האָבען דאָס דערזעהן, האָט פערענדיגט ד"ר סאַלאָמאָן איז פאַר אונז קלאָר געוואָרען פון וואַנען דער אומגליק האָט זיך גענומען. עס איז פערענטפערט געוואָרען דאָס רעטעניש, וואָס אַלע קריסטליכע קעכינס ביי יודען, האָבען אין איין טאָג, איידער די שרפה איז אויסגעבראָכען, פערלאָזט זייערע שטעלעס און פלוצים נעלם געוואָרען.

איך האָב גערעדט מיט נאָך אַנדערע אָנגעזעהענע יודען אין באַרשא, וועלכע זענען נישט געבליבען פערשוינט פון דער שרפה, ביי אַלעמען, איז פערהאַן די טיפע אינערליכע איבערצייגונג און בעוויזען, אַז די שרפה איז געווען אַ טייוולאַניש שטיקעל אַרבייט און אַ דירעקטער פּועל-יוצא פון דער פּאָגראָם אַגיטאַציע, וואָס ווערט אין פערלויף פון עטליכע וואָכען אָנגעפיהרט פון די דריי געפעהרליכסטע אַנטיסעמיטען אין באַרשא, דאָס זענען די גלחים, דמיטרעסקו און בערינדע און דער לעהרער פון באַרשא קאָנסטאַנטין דאַנילא.

עטליכע טעג איידער די שרפה איז אויסגעבראָכען, האָבען די דערמאָנטע קוזיסטישע אַגיטאַטאָרען פערזאַמעלט אין קלויסטער פון באַרשא עטליכע טויזענד פּויערים. עס זענען פערגעקומען קירכליכע צערעמאָניעס, בעת וועלכע דער גלח דמיטרעסקו האָט אויפגעשטעלט אַ גרויסען קרייץ מיט הייליגע בילדער און געלאָזט די פּויערים קניהען און שווערען, אַז זיי וועלען פערברענגען די יודישע הייזער, און זיי אַרויסטרייבען פון באַרשא. אַט דעם דאָזיגען ערשטען טייל פון דער פערברעכערישער שבועה האָבען די כוליגאַנעס געטריי געהאַלטען... זיי גייען איצט מיט אַ גזלנ'ישער קאַלטקייט מקיים זיין אויך דעם צווייטען טייל...

בעת איך האָב דרעה זיך אַרום איבער די חורבות פון באַרשא, איז אַ קוזיסטישע דעפּוטאַציע מיט דעם גלח דמיטרעסקו בראָש אַוועק צום פּרעפעקט יאַנגא, אַ בעוואוסטער צורר היהודים און איהם איבערגעגעבען אַ מעמאָראַנדום, אין וועלכען עס ווערט געפאָדערט, נישט מעהר און נישט ווייניגער, ווי נישט געבען די יודען פון באַרשע קיין ערלויבניס צו מעגען ווידער אויפבויען זייערע חרוב-געוואָרענע הייזער..

די קוזיסטישע אַגיטאַטאָרען דראָהען עפענטליך, אַז זיי וועלען פערניכטען די צוריקגעבליבענע יודישע הייזער. די יודען פון באַרשא, אַט די טויזענדער היימלאָז-געוואָרענע נשרפים, וועלכע וואַלגערן אויף חורבות און אונטער דעם פרייען הימעל, און וועלכע געפינען זיך אין שפּיטאָלן און אין קלויזער, לעבען אויך איצט, נאָך דעם אומגליק, אין גרויס פחד און שרעק, וואָרום דאָס פייער פון באַרשא איז נאָך אַלץ נישט אינגאַנצען אויסגעלאָשען..

ווען איך בין צוריקגעפאָהרען פון באַרשא האָב איך זיך דערוואוסט, אַז אין סוטשאַווא, בוקאָווינא, קומען ווידער פאָר עקסצעסען. איך האָב דעריבער בעשלאָסען זיך אָפּצושטעלען אין סוטשאַווא. ווען איך בין אָנגעפאָהרען אין שטאָט אַריין, זענען די עקסצעסען שוין געווען אַריבער. אַ'ערך צוויי טויזענד פּויערים זענען זיך צונויפגעקומען אין שטאָט אַריין אויף אַ „מיטינג". נישט קוקענדיג דערויף, וואָס די מאַכט האָט געהאַט אויסדריקליך פערבאָטען אָפּצוהאַלטען דעם מיטינג, האָבען די פּויערים זיך אַריינגעריסען אין שטאָט און גענומען שלאָגען יודען און ראַבירען יודישע קראָמען.

עטליכע יודען, ווי מרדכי וואַסערמאַן, יוסף ווינדענפעלד און מרדכי וואַנגער(?), זענען מערדעריש צושלאָגען געוואָרען. פיל יודישע קראָמען זענען געוואָרען איינגעריסען, דער שאָדען בעטרעפט צוויי הונדערט טויזענד לײ. (יטאַ)

—:0:—

קענאַן דאָיל, דער קעניג פון דער דעטעקטיוו-מעשיות.
וועלכער איז דא נישט לאַנג געשטאָרבען

זיין אויסגעטראַכטער דעטעקטיוו „שערלאָק האָלמס" איז מעהר בעריהמט, ווי ער אַליין.— ווען קענאַן דאָיל איז געוואָרען בעריהמט, האָט ער גענומען גלויבען, אַז ער קאָן זיך דורכרעדען מיט טויטע. — ער איז געווען איינער פון די ערפאָלגרייכסטע שריפטשטעלער

ווי מען ווייסט, איז אין עלטער פון 71 יאָהר אין ענגלאַנד געשטאָרבען דער בעריהמטער שריפטשטעלער, סער אַרטור קענאַן דאָיל.

ער איז געווען בעריהמט איבער דער גאַנצער וועלט אַלס פערפאַסער פון שפּאַנענדע און געהיימניספולע דעטעקטיוו-געשיכטעס; ער האָט געשאַפען דעם דעטעקטיוו „שערלאָק האָלמס", וועלכער האָט געריצט די פאַנטאַזיע פון הונדערטער מיליאָנען, אויב נישט פון מיליאַרדען לעזער אין אַלע לענדער און אויף אַלע שפּראַכען. און ס'וועט זיכער נישט זיין קיין גוזמא צו זאָגען, אַז דער אויסגעטראַכטער העלד שערלאָק האָלמס איז אויף דער וועלט געווען אַ סך מעהר בעריהמט ווי זיין שעפער, סער אַרטור קענאַן דאָיל...

יונגע און אַלטע, קליינע און גרויסע, געבילדעטע און נישט געבילדעטע מענשען האָבען מיט אַ פערכאַפּטען אָטעם געלעזען די שפּאַנענדע געשיכטעס וועגען דעם אויסגעטראַכטען דעטעקטיוו שערלאָק האָלמס, וועלכער דעקט אויף און מאַכט קלאָר די געהיימניספולסטע און פערפלאָנטערסטע זאַכען; דער אויסגעטראַכטער העלד איז געוואָרען אַ שטיק ווירקליכקייט און מען האָט איהם ווי אַ לעבעדיגען געזעהן פאַר די אויגען; מען האָט זיין נאָמען קיינמאָל נישט געקענט פערגעסען; דעם באַשאַפער אָבער פון דעם אויסגעטראַכטען שערלאָק האָלמס, דעם שרייבער קענאַן דאָיל, האָט מען זעהר אָפט יאָ פערגעסען...

און אין דעם ליגט די טראַגעדיע פון'ם שעפער, וואָס קומט צו אַזאַ מדרגה, אַז זיין אייגען ווערק וואַקסט איהם אַריבער, אָדער ווערט דאָס אייגענטום פון דער פאָלקס-פאַנטאַזיע.

קענאַן דאָיל איז אין דעם נישט געווען דער ערשטער און זיכער נישט דער לעצטער.

טויזענטער און טויזענטער מענשען האָבען געהערט וועגען דעם „גולם", וואָס האָט אין פּראָג געראַטעוועט די יודען פון אַלערליי צרות און פורעניות, וואָס דער בייזער שיקזאַל האָט אויף זיי אָנגעשיקט. אַלע רעדען וועגען דעם „גולם", דערצעהלענדיג טויזענד און איין מעשיות וועגען איהם; אָבער וויפיל מענשען ווייסען דאָס, אַז דער בעשאַפער פון'ם גולם איז געווען דער מהר"ל פון פּראָג?

דער גולם, דאָס בעשאַפענע ווערק, רייסט זיך אָפט אַרויס פון'ם בעשעפער'ס הענד און הייבט זיך אַריין אין דער פאָלקס - פאַנטאַזיע אויף אַזאַ שטאַפּעל, אַז ס'בלייבט שוין נישט איבער קיין פּלאַץ פאַר דעם בעשעפער.

איז גוט, ווען דאָס געשאַפענע ווערק איז אַזוי מאַסיוו און קאָלאָסאַל און קומט פלעריש בעה'נס'ט, אַז דער בעשעפער גרויסט זיך אַלע מאָל דערמיט, אַפילו דאַן, ווען ער אַליין ווערט פערדרוקט און הינטערגערוקט. שלעכט איז אָבער, ווען דאָס געשאַפענע ווערק איז אַזאַ, אַז דער בעשעפער קען זיך שפּעטער דערמיט נישט גרויסען און נישט איבערנעהמען; ווען זיין געשמאַק ווערט מעהר ענטוויקעלט, ווען ער אַליין ווערט קלוגער, ווען ער אַליין לאָזט זיך נאָך אַוועק אויף אַנדערע וועגען און דערהויבט זיך צו אַזאַ מדרגה, אַז ער קוקט נאָך אויף זיין געשאַפענעם גולם פון אויבען אַראָפּ און וויל זיך אָפּזאָגען דערפון, אָבער ער קען נישט, ווייל עס געפינען זיך אומעטום אַזעלכע מענשען, וואָס דערמאָנען איהם אָן דעם...

אָט דאָס איז אַ טראַגעדיע פון אַ מענשען, וואָס שאַפט; און אַזאַ טראַגעדיע האָט איבערגעלעבט קענאַן דאָיל.

ער איז אַליין נישט געווען צופרידען פון דעם, וואָס זיין שערלאָק האָלמס איז אַזוי בעריהמט, וואָס זיינע שפּאַנענדע דעטעקטיוו - מעשיות זענען אַזוי פּאָפּולער. ער האָט געוואָלט פערגעסען אָן זיי, ער האָט זיך געוואָלט אָפּזאָגען פון זיי; אָבער מען האָט איהם נישט געלאָזט; עס האָבען זיך אומעטום געפונען אַזעלכע מענשען, וואָס האָבען איהם דערמאָנט אָן דעם

אין דער זעלבער צייט, וואָס זיינע דעטעקטיוו - געשיכטעס זענען געווען מעהר בעריהמט ווי ער, איז ער אַלס שריפטשטעלער און אויך אַלס מענש געווען אַ סך גרעסער פאַר זיי...

קענאַן דאָיל אַליין האָט געשטאַמט פון זעהר אַן אָנגעזעהענער ענגלישער פאַמיליע. זיין פאָטער, זיין זיידע און אויך זיין עלטער-זיידע זענען געווען בעקאַנט אַלס מאָהלער און קאַריקאַטוריסטען. זיי זענען געווען געבילדעטע מענשען; די גאַנצע פאַמיליע האָט ליב געהאַט בילדונג. און ס'איז דעריבער געווען נישט מעהר ווי נאַטירליך, אַז קענאַן דאָיל זאָל ערצויגען ווערען אין זעלבען גייסט.

נעענדיגט דעם אוניווערזיטעט אין עדינבורג, אין דער שטאָט, וואו ער איז געבוירען געוואָרען, איז ער אַוועקגעפאָהרען קיין דייטשלאַנד שטודירען מעדיצין און נאָכדעם ווי ער האָט בעקומען דעם טיטול דאָקטאָר, איז ער אַוועקגעפאָהרען צוריק קיין ענגלאַנד און דאָרט האָט ער פּראַקטיצירט מעדיצין.

אַכט יאָהר האָט ער פּראַקטיצירט אַלס דאָקטאָר אין די סטנטס-אינזלען(?) און די דאָרטיגע בעפעלקערונג האָט פון איהם זעהר שטאַרק געהאַלטען, ווייל ער איז געווען נישט נאָר אַ גוטער דאָקטאָר, נאָר אויך אַ גוטער מענש.

די מעדיצין האָט איהם אָבער נישט בעפרידיגט אינגאַנצען; ער האָט געטרוימט וועגען אַ ליטעראַרישער קאַריערע, און אין די פרייע שעה'ן האָט ער געשריבען

אין יענער צייט — אין די יאָהרען פון 1882 ביז 1890 — האָט ער געשריבען זיינע דעטעקטיוו-געשיכטען, וועלכע זענען אין אַ קורצער צייט געוואָרען בעריהמט אויף דער גאַנצער וועלט; זיין „שערלאָק האָלמס" איז זיך צונאָגען אין טויזענטער עק-

(ענדע – זייט 6)

גייסטליכע און לעהרער בראָש
פון דער פּאָגראָם-בעוועגונג אין רומעניען

בוקאַרעסט, (יט"א)

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן אַטענטאַט אויף דעם וויצע - אינערן-מיניסטער אַנגעלעסקו ווערען דורכגעפיהרט ווייטערע אַרעסטען צווישען די רומענישע סטודענטען. עס זענען אַרעסטירט געוואָרען עטליכע סטודענטען, וואָס זאָלען האָבען מיטגעאַרבייט מיט דעם אַטענטעטער בעזאַ. עס זענען אויך אַרעסטירט געוואָרען עטליכע רעגירונגס - בעאַמטע.

בוקאַרעסט, (יט"א)

עס ווערט מיטגעטיילט אַלס פּאָזיטיווע ידיעה, אַז ביידע גייסטליכע פון באַרשא, דמיטרעסקו און בערענדע, וואָס זענען אַרעסטירט געוואָרען, זאָלען די טעג בעפרייט ווערען. די העכערע קריסטליכע מאַכט האָט בעשלאָסען ביידע גייסטליכע צו בעשטימען אויף אַמטען אין אַנדערע שטעט.

ווי עס איז צו זעהן פון אַלע בעריכטען, וואָס קומען אָן פון די געליטענע יודישע שטעטלעך, שפּילען די גייסטליכע און לעהרער אַ זעהר וויכטיגע ראָלע אין דער פּאָגראָם-העצע. אומעטום הייבען זיך אָן די פּאָגראָמס - מאַרשען פון די פּויערים פון די קירכען און די אַרומיגע פּלעצער, אויף וועלכע זיי זאַמלען זיך, ווערענדיג צוגעפיהרט דורך די קירכען-גלאָקען.

* * *

בוקאַרעסט, (יט"א)

פון אַ ריהע געגענדען קומען אָן ווייטערע ידיעות וועגען אַרעסטען פון אַנטיסעמיטען. אין דעם שטעטעל טעלעפּינע, בוקאָווינע, איז אַרעסטירט געוואָרען דער בעקאַנטער פּאָגראָם - העלד דמיטרי סקערגוט, בעת ער האָט צווישען די פּויערים פערשפּרייט פלוג-בלעטלעך, רופענדיג זיי צו אָנפאַלען אויף יודישע הייזער און ראַבירען יודיש פערמעגען. ער איז אַ געשמידטער אין קייטען און בעוואַכט געוואָרען קיין בוקאַרעסט. עס איז אויך אַרעסטירט געוואָרען דער אַדוואָקאַט זאַמרא, וועלכער איז דער נאָהענטסטער פריינד פון בעזאַ, דער אַטענטאַט-אויספיהרער אויף אַנגעלעסקו. צוזאַמען מיט'ן אַרעסטירטען קאַראַגעלי קאַדרעאַנו איז אַרויסגעפאָהרען געוואָרען קיין בוקאַרעסט דער אינספּעקטאָר פון דער „סיגוראַנץ" (געהיים - פּאָליציי) אין יאַסי, וואו עס געפינט זיך די היים - קוואַרטיר פון דער אַנטיסעמיטישער „אייזערנע גוואַרדיע". דער „סיגוראַנץ" - אינספּעקטאָר דאַרף אָפּגעבען אַ בעריכט וועגען דער טעטיגקייט פון די אַנטיסעמיטען אין יאַסי.

—:0:—

פון לאָדזער האַנדעלס-געריכט

—=0§0=—

„נאַדזאָרען" און „אופּאַדלאַשטשען"

(5) אויף דער לעצטער סעסיע פון האַנדעלס=געריכט איז בעטראַכט געוואָרען די בקשה פון דער פירמע „מהילע און שעעל", פאַבריק פון טריקאָטאַזש און זאָקען אויף אַלע ערשטער מאי 14, וועגן בעשטימען איהר א געריכטס=אויפזיכט. דער בילאַנס, וועלכען די פירמע האָט בייגעלייגט צו דער בקשה, איז גע=ווען געשלאָסען אין סוף מאי ה. י. אויף א סומע פון א מיליאָן און 628 טויזענד זל., דערפון 484 טויזענד זל. קאַפּיטאַל. די געריכטס=עקספּערטען האָבן גע=ענדערט דעם בילאַנס אויף א מיליאָן 464 טויזענד זל. און קאַפּיטאַל נאָר 250 טויזענד זל. די איבריגע פערפליכ=טונגען האָבן די פולע דעקונג און די פּלוסיגע און האַלב=פּלוסיגע אַקטיוון. און אַלגעמיין איז געווען די מיינונג פון די עקספּערטען א גינסטיגע לטובת דער פירמע.

דאָס געריכט האָט דעריבער בע=שטימט א געריכטס=אויפזיכט דער פיר=מע „מהילע און שעעל" און די בעלי=הבתים פון דער פירמע: פערדינאַנד און מאַטילדע מהילע, אַטטאָ און עמיל שעעל. די געריכטס=אויפזיכט איז בע=שטימט געוואָרען אויף דריי חדשים צייט, אָנהויבענדיג פון 22. יולי ה. י. אַלס ריכטער=קאָמיסאַר איז בעשטימט געוואָרען דער האַנדעלס=ריכטער לעאָ=פּאָלד ראָזענבוים, אַלס געריכטס=אויפ=זעהער דער סוחר וולאַדיסלאַוו מאַגנו=ליעס און דער אינדוסטריעלער איגנאַץ באַרענשטיין.

* * *

אויף דער זעלבער סעסיע איז אויך בעהאַנדעלט געוואָרען די בקשה פון דער פירמע „מעוואָזשיסקיא מעכאַניטשנע וו. אונגלענדער, אַקצ. געז.". די ראָזינגע פירמע געפינט זיך אויף וויטקאַ 20/22 זי האָט אויך אַנ'אַפּטיילונג אין לעמ=בערג.

דער בילאַנס איז געשלאָסען געוואָרען אויף א סומע פון אַנדערהאַלבען מיליאָן זל., דערונטער 450 טויזענד זל. קאַפּי=טאַל.

דער געריכטס=עקספּערט האָט פעסט=געשטעלט, אז דער פּינגעלייגטער בילאַנס איז א ריכטיגער. אָבער די לאָדזער האַנ=דעלס=קאַמער האָט אַרויסגעגעבן נישט קיין אָנגינסטיגע מיינונג וועגן דער פירמע.

צוליב דער נישט=רעאַלקייט פון בי=לאַנס און צוליב דער נישט=גינסטיגער מיינונג פון דער האַנדעלס=קאַמער האָט דאָס געריכט אָפּגעוואָרפען די בקשה פון דער פירמע צו ערטיילען איהר א גע=ריכטס=אויפזיכט.

* * *

דעם 4. מערץ ה. י. האָט דאָס געריכט ערקלערט אַנ' „אופּאַדלאַשטש" דער פיר=מע „ספּאָרט", פאַנטאָפעל=פאַבריק, נאַ=רוטאָוויטש 18. דעם 3. יולי ה. י. איז אויף א פערזאַמלונג פון די קרעדיטאָ=רען פון דער באַנקראָטירטער פירמע בע=שלאָסען געוואָרען מסכים צו זיין אויף דעם אָפּמאַך, וועלכען די פירמע „ספּאָרט" האָט פאָרגעלייגט. דעם אָפּ=מאַך זעהט פאָר צו בעצאָהלען 25 פּראָ=צענט פון אַלע חובות, דערפון ווערען די צאָהלונגען געמאַכט אין צוויי ראַ=טען, אין 6 חדשים אַרום נאָכ'ן בעשטע=טיגען דעם אָפּמאַך און אין 12 חדשים נאָך דער בעשטעטיגונג.

דאָס געריכט האָט דעם אָפּמאַך בע=שטעטיגט.

* * *

דעם 5 יוני ה. י. האָט דאָס געריכט ערקלערט אַנ' „אופּאַדלאַשטש" דער פיר=מע „ק. גורינאָוויטש" און די שותפים קאָנסטאַנטין און מאַריא גורינאָוויטש און לעאָקאַדיא מאַטוויעיעוו, אינהאַבער פון דער שאָקאָלאַד=פאַבריק אויף פּאַד=לעשנאַ 6. דערביי האָט דאָס געריכט בע=שלאָסען אָנצוזעצען און אַרעסט גורי=נאָוויטש'ן.

קורץ דערנאָך, ווי עס איז ערקלערט געוואָרען דער „אופּאַדלאַשטש" און בע=פּרידיגט געוואָרען דער הויפּט=קרעדי=טאָר אברהם קופּערמינץ, וועלכער האָט ערקלערט דעם „אופּאַדלאַשטש".

אויף די ווייטערדיגע צוויי פאַרזאַמ=לונגען פון די קרעדיטאָרען איז קיין איינער פון זיי נישט געקומען. צוליב דעם האָט דער געריכטס=קאָמיסאַר זיך געווענדעט צום געריכט מבטל צו מאַכען דעם „אופּאַדלאַשטש".

דאָס געריכט האָט טאַקע גענומען אין אַכט דאָס, וואָס די באַנקראָטירטע פיר=מע האָט רעגולירט מיט איהר הויפּט=קרעדיטאָר און אויך דאָס, וואָס די איב=ריגע קרעדיטאָרען האָבן זיך נישט גע=מאָלדען, און עס איז בעשלאָסען געוואָ=רען מבטל צו מאַכען דעם בעשלוס פון געריכט וועגען „אופּאַדלאַשטש" אויף דער פירמע „ק. גורינאָוויטש". דער „אופּאַדלאַשטש" און אַלע קאָנסעקווענ=צען, וואָס ער ברענגט מיט זיך ווערען אָפּגערופען און בטל.

אַרויסגעגנב'עט סחורה פאַר 60 טויזענד זל.

א טייל פון דער גנבה האָט מען געפונען אין לאַגעווניקער וואַלד

(§) מיט עטליכע טעג צוריק האָבן מיר געמאָלדען וועגן א דרייסטער גנבה פון סחורות, וואָס האָט בעטראָפן א סומע פון 60 טויזענד זלאָטים.

א געוויסע לאָדזער פירמע האָט אַרויס=געשיקט א גרויסן אויטאָבוס סחורה קיין וואַרשא. אויפ'ן וועג צווישען זגערזש און אַזאָרקאָוו האָט איינער פון די מיטרייזענדע בעמערקט, אז די פּלאַ=דעק איז אויפגעריסען און עס פעהלט דאָרט זעהר פיל סחורה. וועגן דעם ענין האָט מען תיכף געמאָלדען און אויס=פאָרשונגס=אַמט, וועלכער האָט אונטער=גענומען אַנ'ענערגישע אויספאָרשונג. עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אז דער אויטאָבוס איז בעפאַלען געוואָרען פון א גנבים=באַנדע, וועלכע האָבן זיך בגנבה אַרויפגעכאַפּט אויפ'ן וואָגען און איינצווייז אַראָפּגעוואָרפען די סחורה אויפ'ן וועג, וואו עס זענען געשטאַנען זייערע געהילפען און זי אויפגערוימט.

א טייל פון דער גנבה איז געפונען געוואָרען אין לאַגעווניקער וואַלד. דעם גרעסערן טייל סחורה האָט מען אָבער נאָך ביז איצט נישט ענטדעקט. עטליכע פערדעכטיגע פערזאָנען זענען אַרעסטירט געוואָרען.

צוליב פרויען-הענדלער —

בעגרענעצט די עמיגראַציע פון פּוילען קיין דרום - אַמעריקא

(§) דער מלוכה'שער עמיגראַציע=אַמט האָט בעקומען א מיטטיילונג, אז די עמיגראַציע פאַר פרויען קיין דרום=אַמעריקא איז איצט שטאַרק בעגרע=נעצט צוליב דער מורא פאַר די הענד=לער מיט לעבעדיגער סחורה. עס ווערען אפילו נישט אַרויסגעלאָזט קיין פרויען צו די מענער. קיין בראַזיליען איז די פרויען=עמיגראַציע כמעט אינגאַנצען אָפּגעשטעלט געוואָרען.

יודיש מיידעל פון בודאַפּעסט קומט קיין לאָדז זוכען איהרע עלטערן

און פאַלט דאָ שיער אַריין אין די הענד פון פרויען-הענדלער

(—) זייט איניגע וואָכען געפינט זיך אין לאָדז א יודיש מיידעל פון בודאַ=פּעסט, וואָס איז אהערגעקומען זוכען איהרע עלטערן, וועלכע זענען מיט 5 יאָהר צוריק אויסגעוויזען געוואָרען פון אונגאַרן אַלס אויסלענדער. א שוואַרץ=הנ'עוודיג, שלאַנק 25=יעהריג מיידעל, קלאַפּט זי אָפּ די טירען פון הויכע אינ=סטיטוציעס, געהט פון איין אַמט צום אַנדערען, וועלענדיג קומען אויף די שפּו=רען פון איהרע פערשוואונדענע טאַטע=מאַמע.

גרשון סאַנדלער הייסט איהר פאָטער און שטאַמען שטאַמט ער פון קאַלאָמעא. מיט איניגע צוואַנציג יאָהר צוריק איז ער אַוועקגעפאָהרען קיין אונגאַרן, וואו ער האָט זיך בעקענט מיט א יודיש מיי=דעל. זיי האָבען זיך פערליבט און חתונה געהאַט. עס זענען ביי זיי געבוירען גע=וואָרען צוויי טעכטערלעך. כאָטש מאַ=טעריעל איז סאַנדלער'ן נישט געגאַנגען אַזוי גלענצענד, האָט ער דאָך זיך בע=מיהט צו געבען זיינע קינדער א לייטישע ערציהונג און געשיקט זיי אין גימנאַ=זיום.

אַזוי האָט זיך די פאַמיליע סאַנדלער אָפּגעלעבט אין בודאַפּעסט ביז'ן יאָהר 1925. זיי האָבען איבערגעלעבט די מלחמה=שרעקען, די באָלשעוויסטישע בעלאַ=קון=רעוואָלוציע, דעם נצחון פון האָרטי'ן, און זיי וואָלטען נאָך ביז היום געוואוינט דאָרט, ווען נישט די גזרה פון האָרטי'ס רעגירונג, אז די אויסלענדער ווערען אויסגעוויזען פון לאַנד.

די מאַטעריעלע לאַגע ביי די סאַנד=לערס איז דאַן געווען זעהר א קלאָגע=דיגע, און זיי האָבען נישט געוואוסט, וואו אהין צו פאָהרען, וואָס צו טון מיט די צוויי מיידלעך, פון וועלכע די עלטע=רע איז שוין געווען דאַן א מיידעל פון 20 יאָהר, און זי האָט זיך פערדינט ביי אַנ'אַרבייט. עס איז בעשלאָסען געוואָ=רען, אז דערווייל פאָהרען די עלטערן קיין קאַלאָמעא, פון וואַנען סאַנדלער שטאַמט, און די מיידלעך בלייבען אין בודאַפּעסט. דערנאָך, ווען סאַנדלער'ן וועט מגלה'נגען איינצואָרדנען זיך אין זיין געבורטס=שטאָט, וועט ער אַריבערנעה=מען צו זיך זיינע קינדער. און כך הוה. די מיידלעך זענען געבליבען אין בודא=פּעסט, און דער פאָטער מיט דער מו=טער זענען אָפּגעפאָהרען.

עס איז אַדורך א חודש, צוויי, דריי. די קינדער בעקומען נישט קיין שום ידיעה פון די עלטערן. ערשט אין א יאָהר אַרום איז אָנגעקומען א בריף פון קאַלאָמעא, אין וועלכען דער פאָטער שרייבט צו זיינע טעכטער, אז ער וועט מסתמא דאָרט נישט בלייבען. ער וועט פאָהרען וואו אַנדערש, און ווען ער וועט זיך וואו בעזעצען, וועט ער ווידער דער=וועגען שרייבען. וועגען דער פרוי זיינער און מוטער פון די טעכטער האָט ער קיין וואָרט נישט דערמאָנט.

די צוויי לעבעדיגע יתומות האָבען פון דאַן אָן זיך איינגעקוקט די אויגען און געוואַרט אויף א ווייטערדיגער ידיעה פון פאָטער, אָבער אומזיסט. מעהר האָ=בען זיי קיין שום בריף, צו גרוס אַפילו, נישט דערהאַלטען. ביידע שוועסטערן האָבען דאַן בעשלאָסען צו אַרבייטען איי=בער שעה'ן, אָנצוזאַמלען זיך אַביסעל געלד, און דאַן זיך לאָזען אין וועג אַריין אויפזוכען די עלטערן. דריי יאָהר צייט האָבען די מיידלעך שווער געהאָרעוועט און דאָס אָפּגעשפּאָרטע געלד פאַר דער צייט האָט גענומען די עלטערע שוועס=טער אַננאַ, וועלכע האָט זיך געלאָזט אין וועג אַריין זוכען טאַטע=מאַמע. קודם איז זי געפאָהרען קיין קאַלאָמעא. זי האָט דאָרט זיך געווענדעט צום פאָ=טער'ס א ברודער, וועלכער האָט איהר ערקלערט, אז אין יאָהר 1926 איז דער פאָטער אָפּגעפאָהרען קיין דאַנציג, און ער האָט נישט מעהר פון איהם קיין שום ווייטערדיגע ידיעות. וועגען דער מוטער איהרער האָט דער פעטער בכלל נישט געגעבען איהר קיין קלאָרע תשובה. ער האָט געדרעהט מיט דער צונג, פון וואָס עס האָט זיך ביים מיידעל געשאַ=פען דער איינדרוק, אז איהר מוטער איז געשטאָרבען.

א פערצווייפעלטע, א צובראָכענע איז די 24=יעהריגע אַננאַ געפאָהרען קיין דאַנציג זוכען איהר טאַטען. וואָכענלאַנג האָט זי זיך אַרומגעדרעהט איבער די דאַנציגער גאַסען. נישט איינמאָל איז זי געווען אויסגעשטעלט אויף פערשידענע געפאַהרען, וואָס לויערען אויף א שעהן מיידעל אין א גרויסער שטאָט. אין דאַנ=ציג איז זי דערגאַנגען, אז איהר פאָטער איז ווירקליך דאָרט געווען אין 1926—7 אָבער זייט דריי יאָהר איז ער אויך פון דאָרט אַוועק. נישט איבערלאָזענדיג נאָך זיך קיין שפּורען. האָבענדיג פערלוירען יעדע האָפנונג האָט דאָס אונגאַרישע יו=דישע מיידעל בעשלאָסען דאָך צו בליי=בען אין דאַנציג און פריהער נישט אַהיים=צופאָהרען צו איהר איינזאַם געבליבע=נער שוועסטער, ביז זי וועט נישט דער=געהן עפּעס א ידיעה וועגען טאַטען.

עס האָט איהר דאָ ווער געזאָגט, אז איהר פאָטער איז אין יאָהר 1928 גע=ווען אין לאָדז. זי האָט בעשלאָסען צו פאָהרען קיין לאָדז.

היות, ווי דאָס געלד, וואָס זי האָט גע=האַט אָפּגעשפּאָרט אין בודאַפּעסט, האָט זיך שוין אויסגעלאָזט, איז זי געוואָרען א קעלנערין אין א רעסטאָראַן, און אַזוי ווי זי האָט נאָר פערדינט די ערשטע פּאָר גילדען, האָט זי געקויפט א בילעט און געקומען קיין לאָדז.

שוין צוויי וואָכען דרעהט זי זיך איצט אַרום איבער די לאָדזער גאַסען, אָבער זי איז נאָרנישט דערגאַנגען.

א סברא, אז די פרויען=הענדלער האָ=בען זי דערקענט'ט און דאָ אין לאָדז האָ=בען זיי זי געוואָלט פערפאַלגען. ווען נישט א גליקליכער צופאַל, ווער ווייס, וואו זי וואָלט שוין היינט געווען.

מיט צוויי וואָכען צוריק, ווען דאָס יו=דישע מיידעל פון בודאַפּעסט האָט זיך אַזוי אַרומגעדרעהט א פערצווייפעלטע איבער די לאָדזער גאַסען, איז צו איהר צוגעקומען אַנ'עלעגאַנט געקליידעטער פערשוין און זי פּלומר'שט געפרעגט, וואָס מ'געהט אין דער און דער גאַס. זי האָט איהם געענטפערט, אז זי פער=שטעהט נישט קיין פּויליש, אז זי איז אַנ'אויסלענדערין און זי אַליין ווייס אויך נישט, וואו צו געהן. דער דאָזיגער חברה מאַן האָט נאָר געוואַרט אויף אַזא תשובה. ער האָט דאַן גענומען „לייסטען איהר געזעלשאַפט", זי פערבעטען אין א קאָנדיטאָריי, געוויזען, ווי פיל געלד ער פערמאָגט און זיך פערגעשטעלט אַלס רייכער וואַרשאַווער סוחר. ער האָט דעם מיידעל צוגעזאָגט צו אַנגאַזשירען זי ביי זיך אין געשעפט און איהר צו בעצאָה=לען א גרויסע גאַזשע. דאָס מיידעל האָט זיך געפיהלט גליקליך. זי האָט באַלד איינגעשטימט מיט איהם מיטצופאָהרען. ער האָט זיך דאַן ענטשולדיגט פאַר איהר, אז צוליב געשעפטליכע אַנגעלע=גענהייטען מוז ער אַוועקגעהן. אָבער אין אָוונט וויל ער זיך מיט איהר טרע=פען אין צוקערניע. דערווייל האָט ער איהר איבערגעגעבען א וועקסעל אויף א גרויסער סומע, וועלכען זי זאָל איינקאַ=סירען פּלומר'שט ביי אַנ'אָנגעזעהענער לאָדזער פירמע. דאָס מיידעל האָט זיך געוואונדערט, וואָס דער אונבעקאַנטער סוחר טרויט איהר אָן אַזא סומע, אָבער ער האָט איהר ערקלערט, אז ער האָט צו איהר דעם פולען צוטרוי.

זי האָט גענומען דעם וועקסעל און געגאַנגען אויפ'ן אָנגעוויזענעם אַדרעס. אָבער, אָנקומענדיג פאַר'ן הויז, וואו די פּלומר'שטע פירמע האָט זיך געפינען, האָט זי אינסטינקטיוו דערפיהלט, אז דאָס איז עפּעס נישט קיין גלאַטיגער ענין. דער פּלומר'שטער אויסשטעלער פון וועקסעל האָט געוואוינט ערגיץ אויף אַנ'אָפּגעלעגענער גאַס, און קיין שום פירמע, קיין שום געשעפט האָט זיך בכלל אין יענער געגענד נישט געפינען. זי האָט פערשטאַנען, אז דאָ וויל מען זי אַריינגאַרען, אז זי וועט שוין מעהר פון דעם הויז נישט אַרויסגעהן, אויב זי וועט דאָרט אַריינגעהן. און זי איז נישט געגאַנגען.

עס איז נישט קיין שום ספק, אז דאָ האָט מען געהאַט צו טון מיט פרויען=הענדלער, פון וועלכע דאָס אונגאַרישע יודישע מיידעל איז דאַנק איהר זעלבסטבעהערשונג געראַטעוועט געוואָ=רען.

איצט איז דאָס מיידעל געבליבען אָהן מיטלען צום לעבען און האָט אפילו נישט אויף קיין הוצאות צוריקצופאָהרען צו איהר פערבענקטער און פערלאָזענער שוועסטער אין בודאַפּעסט.

עס איז דער חוב פון דער יודישער בעפעלקערונג אין לאָדז צו דערמעגלי=כען די דאָזיגע לעבעדיגע יתומה און גר'טע צוריקצופאָהרען אין איהר היים.

—=0§0=—

א בלוטיג געשלעג צווישען 3 שכור'ים

(§) נעכטען האַלב 1 ביינאַכט איז אויסגעבראָכען א געשלעג צווישען די דריי שכור'ים פעליקס פעניעק, אַנטאָ=ני סאַר און זיגמונט מאַנסקי, וועלכע זענען אַרויס פון א שענק. מאַנסקי איז געוואָרען זעהר שווער פערוואונדעט מיט א מעסער. אין א שווערען צושטאַנד האָט מען איהם אָפּגעפיהרט אין שפּי=טאַל אַריין. די אויספאָרשונג האָט פעסט=געשטעלט, אז אַנ'ם געשלעג זענען אַלע דריי שולדיג, דעריבער האָט מען ביים בעט פון פערוואונדעטען אַוועק=געשטעלט א פּאָליציי=וואַך, און די אַנ=דערע 2 זענען אַרעסטירט געוואָרען.

וואָזשני צוריקגעבראַכט די וועקסלען

צו דער פירמע „ווינדמאַן, ווייץ און יאַכימאָוויטש"

(—) אין זונטאַג=נומער פון אונזער צייטונג האָבען מיר געבראַכט א ידיעה, אז דער וואָזשני פון דער פירמע „ווינד=מאַן, ווייץ און יאַכימאָוויטש", וואָס איז געשיקט געוואָרען מיט וועקסלען אויף א סומע פון עטליכע טויזענד זל. צו דער פירמע „אַלאַרט, רוסאַ און קאָמפּ" איז פערשוואונדען געוואָרען אָהן שפּורען און די בעאונרוהיגטע פירמע האָט שוין אפילו געהאַט וועגען פאַל געמאָלדען דער פּאָליציי.

ווי עס האָט זיך אָבער אַרויסגעשטעלט איז די שרעק געווען אַנ'אומזיסטע. דער וואָזשני איז צוריקגעקומען און האָט אָפּ=געבראַכט די וועקסלען. ער איז אומס=געריכטערהייט פערהאַלטען געוואָרען ביי א קראַנקען קרוב. צוליב דעם האָט די פירמע אָנגענומען זיין ענטשולדיגונג און ער איז ווייטער געבליבען אויפ'ן פּאָסטען.

3 מעסער-שטעכער

אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק

(§) אויף דער בעשולדיגונגס=באַנק אין קרייז=געריכט זענען נעכטען געזע=סען די דריי באַלוטער העלדען סטעפאַן מוטערקא, וולאַדיסלאַוו ביאַלאָבזשעסקי און אַדאַם ראַבטשיק.

א פּראָצעס האָבען זיי אויף זיך גע=האַט, פערשטעהט זיך, נישט פאַר קיין מעשים טובים.

אין בעשולדיגונגס=אַקט ווערט דער=צעהלט, אז דעם 27. אַפּריל ה. י. אין אָוונט האָט דער איבערגעטרעטענער פּאָלי=ציאַנט אַנטאָני פּיסאַרעוויטש בעמערקט, ווי די דאָזיגע 3 פערשוינען שטעהען אין טויער פון זגערזשער 52 און טוען דאָרט אַזעלכעס, וואָס יעדער אַנ'ערער בשר ודם טוט אין א קלאָזעט. דערנאָך האָבען זיי אַרויסגעכאַפּט שאַרפע מעסערס פון די טאַשען און אָנגעהויבען מיט זיי צו יאָגען די פרויען, וואָס זענען געשטאַנען אויפ'ן טראָטואַר, שרייענדיג, אז זיי ווע=לען זיי די קעפּ אָפּשניידען. דער פּאָלי=ציאַנט פּיסאַרעוויטש האָט דאַן גערופען צו הילף א צווייטען פּאָליציאַנט און גע=וואָלט אַרעסטירען די מעסער=העלדען. חברה האָט זיך אָבער אָנגעהויבען נישט געלאָזט, געשלאָגען, געדראָפּעט, געוואָר=פען זיך אפילו מיט די מעסערס אויף די פּאָליציאַנטען. דער סוף איז אָבער געווען, אז עס איז דאָך געלונגען זיי צו נעמען אין קאָמיסאַריאַט אַריין.

נעכטען איז פאָרגעקומען דער פּראָ=צעס. סטעפאַן מוטערקא איז פער'משפּט געוואָרען אויף 1 יאָהר תפיסה, ביאַלאָ=בזשעסקי אויף 8 חדשים תפיסה און אַדאַם ראַבטשיק — אויף 4 חדשים תפיסה.

ראַדיאָ פּראָגראַם

דינסטאָג 29 יולי

לאָדז (233,8)

11,58 - 12,05 שעה צייכען, 12.05—14.15 גראַמאָ=פאָן פּליטען מוזיק, 13.20 - 13.15 מאַרלעזונג פון טעגליכען פּראָגראַם, ווי אויך קלאַנג און טעאַטער רעפּערטואַר, 17.10 —16,15 גראַמאָפאָן פּליטען מוזיק 12.25—17,10 פּלית רגע, 18—17.35 פאָרטראָג פון קראָקא, —19— 18 סאָליסטען קאָנצערט (טר. פון וואַרשא), —19— 19,20 פערשידענעס, 19.35—19.20 גראַמאָפאָן פּליטען 19.45—19.35 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס קאַמער, פּראָגראַם אויפ'ן נעכ=סטען טאָג און קאָמוניקאַטען, —20 - 19.45 ראַדיאָ ברעסט וועקסעל און שעה צייכען פון וואַרשא —20 אָפּערע „מאַנאָן" פון גראַמאָפאָן פּליטען, דערנאָך צייטער, פּאָליציי, ספּאָרט און פּ.א.ט. קאָמוניקאַטען.

געהיימניספולער מאָרד הינטער פּאַרעמביע

(§) נעכטען דאַרף סלאָבאָדאַ גורא הינטער פּאַרעמביא איז פאָרגעקומען א אָנפאַל אויף דעם לאָדזער איינוואוינער סטאַניסלאַוו קאַלאַדזשעישטשיק. דער אָנ=פאַלער האָט איהם געשלאָגען מיט א שטיק אייזען איבער'ן קאָפּ און קאַלאַ=דזשעישטשיק איז אַנידערגעפאַלען אין א בעוואוסטלאָזען צושטאַנד. מען האָט איהם בעמערקט און אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל אַריין. אין א פּאָר שעה אַרום איז ער א ביסעל געקומען צו זיך און דערצעהלט, וואָס עס האָט מיט איהם פּאַסירט. באַלד דערויף האָט ער ווידער געשלאָסען די אויגען אויף אייביג.

ווער עס איז דער מערדער איז נאָך נישט בעוואוסט.

יודישער דאָקטאָר אַלס אָרדינאַטאָר אין מאָשטשיצקי-שפּיטאָל?

ד"ר ש. מינץ, אין ביאַליסטאָק, וועלכער איז ערשט נישט לאַנג אויס=געקליבען געוואָרען אַלס דירעקטאָר פון דאָרטיגען יודישען שפּיטאָל, האָט דערהאַלטען א טעלעגראַמע, אַז ער איז אויסגעקליבען פאַר אָרדינאַטאָר פון שפּיטאָל א. נ. פון פּרעז. מאָשטשיצקי, און ער ווערט געבעטען תיכף מעלדען טעלעגראַפיש וועגען זיין קומען קיין לאָדז.

דער דאָזיגער שפּיטאָל איז איינער פון די גרעסטע אין אייראָפּא. ער איז אויסגעבויט געוואָרען דאָ נישט לאַנג דורכ'ן קרייז - פערבאַנד פון די קראַנ=קען-קאַסעס לויט די לעצטע טעכנישע פאָדערונגען.

צווישען די קאַנדידאַטען האָבען פי=גורירט פּערזענליכקייטען מיט גרויסע וויסענשאַפטליכע נעמען. ד"ר מינץ איז צווישען זיי געווען דער איינצי=גער יוד.

ד"ר מינץ האָט בדעה צו ערשט צו=צופאָהרען קיין לאָדז, זיך בעקענען מיט די בעדינגונגען פון דער אַרבייט און ערשט נאָכדעם וועט ער אָננעמען די ענטשיידונג.

טעאַטער און קונסט

לעצטער גאַסטראָל פון הערמאַן סעראַצקי

דער בעוואוסטער אַרטיסט ה' סע=ראַצקי, פערענדיגט היינט זיינע גאַסט=שפּילען אין היגען יודישען טעאַטער אין „פילהאַרמאָניע".

צום אָפּשיד ווערט היינט געשפּילט די היסטאָרישע אָפּערעטע פון א. גאָלד=פאַדען „בר-כוכבא" מיט ה' סעראַצקי אין זיין קרוין-ראָל „בר-כוכבא", מיט וועלכער ער האָט זיך קונה שם געווען אין דער גאַנצער יודישער טעאַטער=וועלט.

אויסלענדישע רעדיסקאָנטא דורך „באַנק פּאָלסקי"

(§) אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס איצט איז פערהאַן א גרעסערע מעגליכ=קייט פון וועקסלען אין אויסלאַנד מאַכט די „באַנק פּאָלסקי" אויפמערקזאַם, אַז דער טיפּ וועקסעל, וואָס ווערט בעניצט אין אויסלאַנד איז דער טראַסירטער וועקסעל, דער אַזוי גערופענער „לעטר דע טשאַנדזש", און די וועקסלען, וואָס ווערען ביי אונז בענוצט זענען פאַר די אויסלענדישע בעציהונגען ווישט פּראַקטיש. די „באַנק פּאָלסקי" מאַכט דעריבער אויפמערקזאַם, אַז מען זאָל וואָס מעהר זיך בענוצען מיט די טראַ=סירטע וועקסלען.

8=טונגי!
דאָס
לאָדזער
טאַגעבלאַט
בעקומט מען טעגליך 6 א זייגער פריה
אין אַלע באַהן=קיאָסקען
„רוך"
(„Ruch")

קענאַן דאָיל, דער קעניג פון די דעטעקטיוו-מעשיות, וועלכער איז דא נישט לאַנג געשטאָרבען

(ענדע — זייט 3)

[illegible]

לעזט און אַבאָנירט
דאס
„לאָדזשער טאַגעבלאַט"

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
[illegible]
ווזיט 3 זלאָטעס

לעזט! — אכטונג! — קאָנקורענץ-פּרייזען!
[illegible]
12 שטיק („Express pictures") זל. 2
6 פּאָסט-אַנסיכטקאַרטעס „ 2
6 פּאָסט „ בריוו „ 6
6 „ אויף זייד „ 8
אַכטונג! [illegible] אכטונג
אָנ'אָריגינעלען פּאָרטרעט בחנם!!
[illegible]
קומט און איבערצייגט אייך!
מיט אַכטונג
„PARISIEN"
קונסט-אַנשטאַלט
פּראַנציסקאַנער 30.

Śmierć pluskwom i podobnym pasorzytom!
przeprowadzamy
dezynsekcję i dezynfekcję mieszkań
najskuteczniejszym preparatem „Fumigatore-Cimex", pod gwarancją
Zakłady Chemiczne „SALVATOR"
Zastępstwo: Inż. Juljusz Hamer i S-ka
Łódź, 6-go Sierpnia 1. Tel. 188-58.

חדשה בספרות העברית!
יצא לאור זה עתה ספר מדעי-אמנותי יחיד במינו, המענין, מענג ומושך את לב הקורא בתוכנו ובסגנונו, בשם
„המוסיקה בכתבי הקדש, בתלמוד ובקבלה"
מאת י. קיהל
הספר נדפס בהידור על נייר משובח ומכורך יפה.
מחירו עם המשלוח 1 דולר. להשינו אצל המחבר
J. Kühn, WIEN XX, Karl Meisslstr. 1

הויף בתוספּיטל בטח, ומעקש דרכיו יודע
[illegible]
מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17
(זאַכאָדניאַ 52) טעל. 148-79
וואו עס ווערט פּינקטליך ערלעדיגט, געוויסענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילנע, קאַרנע, האַנדלאָווע אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַניעס, קלאַוזולעם, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, וועגען דירות אין אורזשאַנד ראַזיעמטשי. ווי אויך איבער-זעצונגען אין אַלע שפּראַכען. מיט אַכטונג
ד. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17

פּאַטאַפּאַנען און פּליטען
צו אויסערגעוועהנליכע נידריגע פּרייזען: שוויי-צאַרישע און ענגלישע לוקסוס-פּאַטעפּאַנען נאָר צו 129 זל. פריהער 200 זל. אָריגינעלע שווייצ. וואַליזקאָווע פּאַטעפּאָנען פון 79 זל. פריהער 125. חזנישע פּליטען פון ג. סיראָטאַ, מ. קוסעוויצקי, ל. קופּפער און ש. הערשמאַן, שלאַגער-פּליטען פּרייז 4.90 איז צו בעקומען נאָר ביי
ה. דזיענצאַרסקי 6-go Sierpnia 19

הסוחר מהלל את סחורתו, והמורה – את תורתו, לכן על „האבות" החוב, להבחין בין רע לטוב...
אין מיין חדר-שולע – קאָנסטאַנטינער גאַס 33, ווערט געלערענט ערפאָלגרייך און פלייסיג:
דעברעאיש, אין שריפט און וואָרט.
ליטווישע עברי פון בעסטען סאָרט,
יודיש שרייבען מיט מאָדערנעם סטיל,
אויך מיט ערוואַקסענע ווערט געלערענט פיל:
תנ"ך, דקדוק, משניות, גפ"ת,
אַלעס בררך קצרה קורץ און גלאַט.
פּרייז צוגענגליך פאַר יעדען,
פון 9–1 קענט איהר מיט מיר דרייסט רעדען.
ברגשי כבוד אברהם איטקין.

ס'ווערט געזוכט
פון זאָפאָרט אויף די פּראָווינץ אַ גוטער קוואַליפיצירטער פּע-דע-אַרבייטער
צו ווענדען זיך ביי ה' וויינבוים אין די האַלע אויף אָגראָדאָוואַ 3, געוועלב 111.

א האַלב לאָקאַל
פראָנט, פּאַרטער, אין צענטרום, מיט ביוראָ-איינריכטונג, שרייב-מאַשין און טעלעפאָן, זאָפאָרט צו פערדינגען.
אָנצופרעגען טעלעפאָן 108-47.
364

אינזש. אורי גליקליך וואַרענט, אז
איידער איהר מאַכט דעם לעצטען דעצידירענדען טריט און בע־שליסט צו קויפען וועלכע נישט איז מאַשין, וועלכען נישט איז אַרטיקל פיל דער טעכנישער בראַנזשע, ווענדעט זיך צוערשט
צו אונז
מיר האָבען די גענעראַל-פּערטרעטונג פון פערשידענסטע ערשטקלאַסיגע, וועלט-בערימטע אויסלענדישע פאַבריקען און דע אויס שליסליכע רעכט צו פערקויפען זייערע אויסאַרבייטונגען אין פּויל
איידער איהר מאַכט דעם לעצטען דעצידירענדן טריט
און בעשליסט צו קויפען
שוין גנוצטע לאָקאָמאָבילן, מאָטאָרן, אויטאָמאָבילן אָדער פער שידענסטע אַנדערע אַרטיקלען פון דער טעכנישער בראַנזשע,—
בעראָט זיך צוערשט אומבעדינגט מיט אונז
אונזערע אינזשינערן, ערפאַרענע ספּעציאַליסטען אויף אַלע געביטען, וועלן אייך געבען זייער פאַכמענישע מיינונג, נאָך גע-נויער אויספּראָבירונג און איבערנעמענדיג אויף זיך די פולע גאַראַנטיע.
מיר שטעלען גלייכצייטיג איין פערטרעטער אין אַלע פונקט פון דער פוילישער רעפּובליק. מיט אָפּערטען קענען זיך ווענדע נור פערזאָנען מיט פעראַנטוואָרטליכער פערגאַנגענהייט, וואָס בע זיצען אַנטשפּרעכענדע בעסטע רעפערענצען, אויסערסט טיכטיגע ענערגישע און רעפּרעזענטאַטיווע. געוויסע טעכנישע קענטנישע זענען געווינשט.
מיר ליפערן דאָס בעסטע אויף מעגליכסט גוטע בעדינגונגען.
ווענדעט זיך שוין צו אונז, דען אָן ריזיקאָ וועט איהר האָבען בעדייטענדע געלד געווינסען:
Inż. Urij Gliklich, Warszawa,
Elektoralna 11/12
skrz. poczt. 393. — Tel. 36-76.

דרוקזאַכען אַלערליי
ווערען שנעל און פּראָמפּט אין דער פיינסטער אויספיהרונג און נייעסטע שריפט אויסגעפערטיגט ביליג
קלעפּסידרעס
ווערען אין פערלויף פון 1 שעה געדרוקט און אויסגעקלעפּט אין דער גאַנצער שטאָט
בוכדרוקעריי
ע. און מ. האַמבורסקי
פּיעטריקאָווער 16, טעלעפאָן 100-47

קלויזולעס
— און —
זאַבעזפּיעטשעניעס
אויף אַלע שטעט אין פּוילען
ערלעדיגט אַמשנעלסטען דאָס רעכטס-קאָנסולטענטן-ביוראָ
„אַרגוס", 36 זאַכאַדניאַ 36
טעלעפאָן 10847

שוין ערשינען דער יולי-נומער
פון דער לאָדזער צייטשריפט פאַר ווירטשאַפטליכע, געזעלשאַפטליכע און קולטורעלע פראַגען
אילוסטרירטער „פּוילישער מאַנטשעסטער"
אונטער דער רעדאַקציע פון אלי באַרוכין מיט אַרטיקלען פון: ד"ר אריה טאַרטאַקאָווער קאָנסול מאַקס קאָהן, סטאַניסלאַוו לוטערבאַך, יוליאַן טובים, אָסקאַר בערמאַן, נ. שפּעט, אלי באַרוכין, ברונאָ ווינאַווער, סטאַראָסטע אַלעקסי רזשעווסקי, מאַגיסטער יוזעף ליטווין, י. האַנע-מאַן א. א.
דער נומער איז רייך אילוסטרירט.
פּרייז 75 גראָשען.

שרייבען שעהן און שנעל
לערנט אויס דער בעריהמטער קאַליגראַף ל. בערמאַן אין 15 לעקציעס. אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען אַ יודישען בריף אין 15 טעג, אפילו דעם וואָס קען גאָרניט. די עלטער שפּילט קיין ראָלע ניט.
זאַוואַדזקאַ 19 פר. 1 ש.

וויכטיג פאַר דאַמען!
מאַכט איך די עלעגאַנטסטע דאַמען-היטע נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלטעסטע היטע איבער-אַרבייטע איך אויף גענצליך ניי. געדענקט די אַדרעס:
פאַר נאָר 2.50 זל.
23 זאַוואַדסקאַ 23
בעמערק.: נייע היטען די לעצטע נייהייטען אין פיינער אויספיהרונג ביליגער 50 פּראָצ. ווי איבעראַל.
„TOLA"

לעזט און אַבאָנירט
דאס
„לאָדזשער טאַגעבלאַט"

אַבאָנעמענטס-פּרייז: [illegible]
אַנאָנסען-פּרייז: [illegible]
Redaktor-wydawca E. Hamburski
Czcionkami E. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 16